

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MATEMATIKO, NARAVOSLOVJE IN
INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE

ZAKLJUČNA NALOGA
STIČIŠČA IN RAZLIKE MED FEMINISTIČNO TEORIJO
IN EVOLUCIJSKO PSIHOLOGIJO
KVANTITATIVNA RAZISKAVA IZBIRE PARTNERJA
PRI FEMINISTKAH

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MATEMATIKO, NARAVOSLOVJE IN
INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE

Zaključna naloga

**Stičišča in razlike med feministično teorijo in evolucijsko
psihologijo - kvantitativna raziskava izbire partnerja pri
feministkah**

(Similarities and Differences Between Feminist Theory and Evolutionary
Psychology - A Quantitative Research of Feminist Mate Choice)

Ime in priimek: Eva Puc

Študijski program: Biopsihologija

Mentor: prof. dr. Ernest Ženko

Somentor: asist. dr. Simona Gomboc

Koper, avgust 2018

Ključna dokumentacijska informacija

Ime in PRIIMEK: Eva PUC

Naslov zaključne naloge: Stičišča in razlike med feministično teorijo in evolucijsko psihologijo - kvantitativna raziskava izbire partnerja pri feministkah

Kraj: Koper

Leto: 2018

Število listov: 50 Število tabel: 10

Število prilog: 2 Št. strani prilog: 3

Število referenc: 56

Mentor: prof. dr. Ernest Ženko

Somentor: asist. dr. Simona Gomboc

Ključne besede: evolucijska psihologija, spolna selekcija, partnerska izbira, feminizem

Izvleček:

Zaključna naloga raziskuje izbiro partnerja pri ženskah, ki se opredeljujejo kot feministke, v primerjavi s tipično ženskimi strategijami izbiranja partnerja. Namen raziskave je ugotoviti, kako se izbira partnerja povezuje z ocenami feminističnih stališč. Zanima nas, ali ženske, opredeljene kot feministke, kot najbolj pomembne faktorje oziroma preference potencialnih partnerjev, ocenjujejo *obojestransko privlačnost, ljubezen, prijeten značaj, zanesljiv karakter/zanesljivost, čustveno stabilnost in odraslost, družabnost, inteligen, fizično atraktiven ter vznemerljiva osebnost*. V raziskavi zaključne naloge so sodelovale 203 udeleženke, od tega se jih je 119 opredelilo kot feministke. Izpolnile so Morganovo lestvico LFAIS (1996, po Koyama, McGain in Hill, 2004) ter Bussova (1989) vprašalnika – Faktorji pri izbiri spolnega partnerja in Preference v zvezi s potencialnim partnerjem. Rezultati niso pokazali nobenih statistično pomembnih razlik pri ocenjevanju feminističnih stališč z lestvico LFAIS med ženskami, ki se opredeljujejo kot feministke, in tistimi, ki se ne. Glede na prejšnje raziskave so vidna odstopanja pri ocenjevanju faktorjev oziroma preferenc potencialnih partnerjev. Statistične pomembnosti so pokazale korelacije med faktorji oziroma preferencami *dober hišni oskrbnik, kreativen, podobno politično ozadje, inteligen, vznemerljiva osebnost, diplomant* ter *prijazen, razumevajoč* in višje ocenjenimi feminističnimi stališči. Ugotovili nismo nobenih statistično pomembnih razlik

pri ocenjevanju zelene starostne razlike, med ženskami, ki so se opredeljevale kot feministke, in tistimi, ki se niso. Statistično pomembna razlika ocen faktorjev in preferenc potencialnih partnerjev, ki se opredeljujejo kot feministke, in tistimi, ki se ne, ni bila ugotovljena.

Key words documentation

Name and SURNAME: Eva PUC

Title of the final project paper: Similarities and Differences Between Feminist Theory and Evolutionary Psychology - A Quantitative Research of Feminist Mate Choice

Place: Koper

Year: 2018

Number of pages: 50 Number of tables: 10

Number of appendix: 2 Number of appendix pages: 3

Number of references: 56

Mentor: Prof. Ernest Ženko, PhD

Co-Mentor: Assist. Simona Gomboc, PhD

Keywords: evolutionary psychology, sexual selection, mate choice, feminism

Abstract:

The final project explores the identification of mate choice strategies in women who identify themselves as feminists, in comparison to typical strategies of female mate choice. The purpose of the research is to determine how the mate choice is linked to the assessments of feminist attitudes and whether the highest estimated factors or preferences of potential mates in women identified as feminists are *mutual attraction, love, pleasing disposition, dependable character, emotional stability and maturity, sociability, intelligent, physically attractive and exciting personality*. 203 women participated in the final project research, of whom 119 identified themselves as feminists. They completed the Morgan's LFAIS scale (Morgan, 1996, as cited in Koyama, McGain in Hill, 2004) and Buss' questionnaires *Factors in Choosing a Mate* and *Preferences Concerning Potential Mates* (Buss, 1989). The results did not show any statistically significant differences in the assessments of feminist attitudes with the LFAIS scale among women who identify themselves as feminists and those who do not. Deviations in the assessment of factors or preferences of potential mates, according to previous research could also be seen. Correlation between factors and preferences, such as *good housekeeper, creative, artistic, similar political background, intelligent, exciting personality, college graduate and kind, understanding* and higher assessed feminist attitudes showed statistically significant

differences. We have not found any statistically significant differences in assessing the desired age difference between partners or in the assessment of factors and preferences in potential mates among women who have identified themselves as feminists and those who did not.

ZAHVALA

Najprej bi se zahvalila mami Orlandi in sestri Nini, ki sta me za študij biopsihologije opogumili ter me tekom študija spodbujali in podpirali.

Posebno se zahvaljujem mentorju, prof. dr. Ernestu Ženku, profesorju, dr. Aleksandru Zadelu in asistentki, mag. Ani Domenis Cankar, ki so me navdušili s temami evolucijske psihologije.

Zahvaljujem se tudi udeleženkam, ki so raziskovanje teme omogočile.

Predvsem pa se zahvaljujem somentorici, asist. dr. Simoni Gomboc, za vse znanje, ki mi ga je tekom študija podala ter za spodbudo, pomoč in dobronamerno kritiko, ki mi jo je nudila med pisanjem zaključne naloge.

Iz srca hvala.

KAZALO VSEBINE

1	TEORETIČNI UVOD	1
1.1	Evolucijska psihologija in razvoj spolnih strategij izbire partnerja pri ženskah	1
1.1.1	Spolne strategije izbire partnerja pri ženskah	1
1.1.2	Hipoteza strukturne nemoči	4
1.1.3	Slovenska raziskava o izbiri partnerjev	5
1.2	Feminizem in razvoj spolnih strategij izbire partnerja pri feministkah	5
1.2.1	Feministični pogled na razlike med spoloma in razvoj spolne selekcije pri feministkah	6
1.2.2	Feminizem in partnerski odnosi	8
1.2.3	Vpliv feminističnih stališč na izbiro partnerjev	9
1.3	Namen dela in raziskovalna vprašanja	10
2	METODA	12
2.1	Udeleženci	12
2.2	Pripomočki	13
2.3	Postopek	14
3	REZULTATI	15
3.1	Deskriptivna statistika	15
3.2	Normalnost porazdelitve uporabljenih merskih instrumentov	18
3.3	Korelacija med ocenami feminističnih stališč in faktorji ter preferencami pri izbiri partnerja	20
3.4	Razlike med ženskami, opredeljenimi kot feministke, in ženskami, neopredeljenimi kot feministke	22
4	INTERPRETACIJA	25
4.1	Omejitve raziskave in predlogi za izboljšave	29
5	ZAKLJUČKI	30
6	LITERATURA IN VIRI	31

KAZALO PREGLEDNIC

Tabela 2.01 <i>Demografski podatki</i>	12
Tabela 3.01 <i>Deskriptivna statistika ocen lestvice LFAIS</i>	15
Tabela 3.02 <i>Deskriptivna statistika zelene starosti ob poroki, razlike v letih s partnerjem in odločitve kateri od njiju bi bil starejši</i>	16
Tabela 3.03 <i>Deskriptivna statistika ocen pomembnosti faktorjev pri izbiri spolnega partnerja</i>	16
Tabela 3.04 <i>Deskriptivna statistika razvrstitve preferenc v zvezi s potencialnim partnerjem</i>	17
Tabela 3.05 <i>Rezultati Kolmogorov-Smirnov testa normalnosti porazdelitve</i>	18
Tabela 3.06 <i>Spearmanovi korelacijski koeficienti med ocenami faktorjev in preferenc za izbor partnerjev ter povprečnimi vrednosti ocen LFAIS</i>	20
Tabela 3.07 <i>Mann-Whitney U-test ocenjevanja feminističnih stališč in ideologij</i>	22
Tabela 3.08 <i>Mann-Whitneyjev U-test zelenih starosti udeleženk ob poroki, razlike v letih s partnerjem in odločitve kateri od njiju bi bil starejši</i>	22
Tabela 3.09 <i>Mann-Whitneyjev U-test vprašalnikov Faktorji pri izbiri spolnega partnerja in Preference v zvezi s potencialnim partnerjem</i>	23

KAZALO PRILOG

Priloga A: Vprašanja feminističnih stališč in ideologije

Priloga B: Vprašalnika izbire partnerjev

1 TEORETIČNI UVOD

Evolucijska psihologija opisuje izbiro partnerja kot eno izmed univerzalnih vedenj oziroma lastnosti, ki se skozi evolucijo nenehno adaptira (Buss in Schmitt, 1993). Feminizem, ki si med drugim prizadeva zmanjšati razlike med spoloma, je pomembno prispeval k emancipaciji žensk (Jaggar, 1983; Jeretič, 2000). V Sloveniji se je feministično gibanje začelo v osemdesetih letih 20. stoletja. Možno je, da je s svojimi načeli feministično gibanje vplivalo na izbiro partnerja pri ženskah. Predstavili bomo evolucijsko oblikovane strategije spolne selekcije, ki vplivajo na izbiro partnerjev pri ženskah (Buss, 1989) in vpliv feminizma na razumevanje razlik med spoloma (Jeretič, 2000).

1.1 Evolucijska psihologija in razvoj spolnih strategij izbire partnerja pri ženskah

Evolucijska psihologija je pristop v družboslovni in naravoslovni znanosti, ki preučuje psihološke lastnosti iz stališča moderne evolucijske perspektive (Tooby in Cosmides, 1992, po Tooby in Cosmides, 2005; Buss, 2008). Stremi k identifikaciji psiholoških lastnosti, ki so evolucijsko prilagojene glede na naravno selekcijo. Evolucijski psihologi zagovarjajo stališče, da so sedanji mehanizmi posledica psihološke adaptacije, ki je težila k čim boljšim izidom reševanja problemov v okolju človekovih prednikov, med katere spada tudi izbira partnerja (Buss, 2008).

1.1.1 Spolne strategije izbire partnerja pri ženskah

Dejstvo je, da se motivacija in odločanje pri izbiri partnerja moškega in ženske razlikuje (Clark in Hatfield, 1989). R. Clark in E. Hatfield (1989) opisujeta raziskavo, v kateri so sodelovali udeleženci obeh spolov. 50 % udeležencev, moškega in ženskega spola, je pristalo na zmenek, vendar so se njihovi interesi razlikovali. V nasprotju z moškimi, se nobena ženska ne bi odločila za spolni odnos. Spolna selekcija je glavni razlog za razlike med spoloma (Dunbar in Barrett, 2007, po Sear, Lawson in Dickins, 2007).

Znano je, da se moški od nekdaj borijo za naklonjenost izbranke. Skozi evolucijo se je, zaradi spreminjanja moralno sprejemljivih dejanj, boj spreminjal. V pradavnini se je pogosto zgodilo, da sta se tekmeča fizično spopadla ali pa je njuna izvoljenka odločila, kateri je prinesel boljši in večji kos mesa. Ženska je na podlagi vonja in fizične zunanosti izbrala partnerja, ki ni kazal znakov prenosljivih bolezni, ki bi se lahko prenesle na njune potomce. Moški je moral ženski omogočati varnost pred plenilci in drugimi člani skupine

ter jo nahraniti. Pomembno je bilo, da je bil dober lovec, tako zaradi dobrega ulova, kot tudi zaradi statusa v skupnosti (Rossano, 2003).

1.1.1.1 Izbiranje dobrih genov

Študije opisujejo povezave med izgledom moškega in odpornostjo na nekatere nalezljive bolezni. Rezultati namreč kažejo na to, da naj bi bili moški, ki izgledajo bolj močati, odporni na več vrst nalezljivih bolezni. Pomanjkljivost bolj močatih moških naj bi bila, da so manj skrbni očetje in za svoje partnerke ne skrbijo tako dobro kot ostali moški (Rossano, 2003). Med nekaterimi psihologi prevladuje ideja, da fizična atraktivnost ni bistvena značilnost privlačnega objekta, saj naš senzorični sistem ni pasivni receptor. Temelji namreč na subjektivnih željah, ki prejete dražljaje pomagajo oceniti kot pozitivne, kadar so signali zanesljivi in nam povečajo možnosti za doseg cilja. Lepota je torej odvisna od prilagoditve gledalca (Berscheid in Walster, 1974).

Vloga dobrih genov ima v današnji družbi podoben pomen (Tooby, 1982; Mamula in Janeway, 1993; Hamilton in Zuk, 1982, po Martin in Johnsen, 2007). Ženske, ki si želijo potomce z dobrimi geni, se lahko odločijo za drugačen način reprodukcije. V semenski banki ženske lahko izberejo semenčeca moškega z določenimi lastnostmi. Pri nespolnem razmnoževanju je možnost prenosa lastnosti na otroka večja, saj se prenesejo vsi geni, medtem ko se pri spolnem razmnoževanju prenese le polovica. Spolno razmnoževanje ima tudi druge pomembne pomanjkljivosti, kot so stroški dvorjenja in stroški za potomstvo s predhodno nepreizkušenimi genotipi (Tooby, 1982).

1.1.1.2 Izbira dobre starševske naložbe

Moški so manj izbirčni od žensk. Zdi se, da moški in ženske izbirajo partnerja na podlagi istih meril, le da ženske postavljajo višje standarde in zagotavljajo drugačne vrste starševske naložbe. V odnos in potomstvo vlagata denar in druga premoženjska sredstva oba spola, vendar pa lahko samo ženske vlagajo fiziološko, z nosečnostjo in kasneje z dojenjem (Gaulin in McBurney, 2004).

1.1.1.3 Pomembnost zdravega telesa in uma

Tekom evolucije so ženske izbirale moške, ki so lahko skrbeli za svoje potomce in moške z visokokakovostnimi geni. Ocenjevanje moških z dobrimi geni in pridobitev njihove naklonjenosti je bila zapletena. Genetska kakovost ne vključuje le ocenjevanja fizičnih in

vedenjskih, ampak tudi bolj subtilne duševne lastnosti. Najboljši partner je še vedno tisti, ki zagotavlja dobre gene in investicijo v potomce (Carbone in Taborsky, 1996).

Študije so pokazale, da ženske presojujejo dobro genetsko kvaliteto z doslednim iskanjem določenih obraznih potez, kot so na primer izrazite ličnice, dobro opredeljena čeljust in brada ter velik nos (Susanne in Lepage, 1988). Hkrati je bilo dokazano, da inteligentne, bogate in visoke ženske poročajo inteligentne, bogate in visoke moške, ter obratno. Pari s podobnimi geni imajo običajno daljšo in stabilnejšo zvezo ter več otrok (Hill, Rubin, in Papalau, 1976).

G. Miller (2001) trdi, da inteligentnost, sposobnost komunikacije, ustvarjalnost, empatija in iznajdljivost kažejo na genetsko kakovost prav toliko, kot močne čeljusti in široka ramena. Miller poudarja, da imajo intelektualne sposobnosti, kot so duhovitost, verbalna zgovornost in višje matematične sposobnosti, neposredno funkcijo preživetja. Strinja se z T. Clutton-Brock in K. McComb (po Höglund, Alatalo, Gibson in Lundberg, 1995), ki sta raziskala fenomen kopiranja, ki vpliva na izdelavo lastne presoje. V raziskavi je riba Guppy izbirala partnerja med dvema ribama moškega spola. Druga riba Guppy ženskega spola, jo je pri tem opazovala. V naslednjem poskusu je partnerja izbirala riba, ki je prej opazovala in si izbrala istega partnerja, kot prva riba (Dugatkin, 1992; Clutton-Brock in McComb, po Höglund, Alatalo, Gibson in Lundberg, 1995).

1.1.1.4 Izbiranje partnerja za kratkotrajno in dolgotrajno zvezo

Teorija strategij izbiranja spolnih partnerjev, ki jo je izoblikoval D. M. Buss (1989) trdi, da je za ženske, ki iščejo kratkotrajno ali dolgotrajno zvezo, pomembna predvsem pripravljenost partnerjeve investicije sredstev v žensko. Ženske se v kratkotrajne zveze vključijo z namenom, da bi ugotovile, ali je partner pripravljen na dolgotrajno zvezo. Ženske so na sploh manj zainteresirane za moške, ki so že v partnerski zvezi ali za moške, ki partnerice pogosto menjajo. V iskanju moškega za dolgotrajno zvezo je ženska predvsem pozorna na moške, ki lahko nudijo sredstva za potomce, ki so pogojena z izobrazbo, socio-ekonomskim statusom in zaslužkom. Na pridobitev sredstev vplivajo tudi osebnostne značilnosti, kot so motiviranost, ambicioznost in čustvena inteligentnost. Te lastnosti se skladajo z evolucijsko teorijo, ki pravi, da ženske več investirajo v potomstvo in zato iščejo partnerja, ki bo zmožen nuditi sredstva za preživetje (Greiling in Buss, 1999). Rezultati raziskave iz leta 1989 so pokazali, da so pomembne tudi kognitivne ter socialne sposobnosti, kot so razburljiva osebnost, družabnost in natančnost (Buss, 1989). Osebnostni atributi so v primerjavi z ostalimi faktorji veliko bolj pomembni. Druga dva pomembna faktorja sta telesna višina in starost partnerja. Slednji naj bi pokazal zrelost in

odraslost moškega ter posledično večje zmožnosti preživljanja partnerice in potomcev. Na izbiro partnerja lahko močno vpliva tudi podatek o morebitni nezvestobi v preteklih partnerskih zvezah (Buss in Schmitt, 1993).

J. C. Confer, C. Perilloux in D.M. Buss (2010) so raziskovali razliko med kratkotrajnimi in dolgotrajnimi zvezami glede na obrazno in telesno privlačnost nasprotnega spola. Udeleženci so si morali predstavljati, kateri deli telesa so za njih najpomembnejši. Ženske so, ne glede na trajanje partnerske zveze, v povprečju izbrale obrazne poteze kot najpomembnejše. Simetrični obrazi naj bi bili najbolj privlačni (Susanne in Lepage, 1988). Vonj partnerja je bil pomemben, tako v seksualnem kot družbenem kontekstu, ostali dejavniki pa so se izkazali kot manj pomembni. Ugotovili so, da se ženske za kratkotrajno zvezo odločijo zaradi testiranja partnerja za dolgotrajno zvezo ali v želji po nabiranju izkušenj, ki naj bi jih moški cenili. Nekatere ženske se za kratkotrajno zvezo z moškim lahko odločijo tudi zaradi dobrih genov, ko partner sicer ni dovolj finančno močen, vendar ženska želi, da bi njegove dobre gene podedovali njeni potomci. V kolikor iz take zveze res nastane potomec, si ženska za dolgotrajno razmerje poišče drugega partnerja, ki ima lahko slabše gene, vendar je finančno zelo stabilen, skrben do potomcev in želi, da bi bili potomci uspešni. V dolgotrajni zvezi je ženska čustveno veliko bolj stabilna, ker verjame, da je njen partner bolj zanesljiv, kot v kratkotrajni zvezi (Grajfoner in Ogrizek, 2013). Neravnovesje ženske se lahko pojavi po porodu, ko se običajno zmanjša socialni krog (Ruckstuhl, Colijn, Amiot in Vinish, 2010).

1.1.2 Hipoteza strukturne nemoči

D. M. Buss in sodelavci (1989) so študijo izbire partnerja izvedli v 37 kulturah iz 33 različnih držav. Izkazalo se je, da so ženske, kot najpomembnejši faktor, izbrale finančna sredstva, ki predstavlja eno izmed univerzalnih evolucijskih razlik med spoloma. D. M. Buss in D. P. Schmitt (1993) menita, da ženske cenijo moške z gospodarskim potencialom, ker imajo preko njih dostop do gospodarskih virov, kar je posledica kulturno določenega ekonomskega položaja moških v primerjavi z ženskami. D. M. Bussova hipoteza (1989) trdi, da socialno izključene ženske, iščejo partnerja, ki ima značilnosti povezane z močjo. Hipoteza ne objasni prednosti izbire gospodarsko obetajočih partnerjev. Ženska s finančnim potencialom namreč ne išče partnerja z višjim finančnim potencialom od svojega, ampak sebi enakovrednega (Buss, 2008; Buss in Schmitt, 2011).

Rezultati raziskave iz leta 2004 so celo pokazali, da je ženska z večjim lastnim premoženjem bolj zaskrbljena glede zvestobe partnerja. V študiji so preverjali tudi preference partnerja glede na to, kako je imetje pridobil - na tradicionalen način z delom ali

na primer z igrami na srečo. Ženska raje izbere moškega, ki si sredstva za preživetje prisluži z delom, ker delavnost povezuje z ambicioznostjo partnerja (Hanko, Master in Sabini, 2004).

1.1.3 Slovenska raziskava o izbiri partnerjev

D. Grajfoner in T. Ogrizek (2013) sta raziskovali moške in ženske spolne strategije pri izbiri partnerjev. Rezultate sta pridobili s pomočjo dveh vprašalnikov – *Faktorji pri izbiri spolnega partnerja* in *Preference v zvezi s potencialnim partnerjem* (Buss, 1989). S pomočjo predelanega inventarja socio-seksualne naravnosti (Penke in Asendorph, 2008, po Grajfoner in Ogrizek, 2013), sta ugotovili, da so moški pridobili višje število točk kot ženske, kar ponazarja večjo željo po kratkotrajnih zvezah. S pomočjo vprašalnika *Faktorji pri izbiri spolnega partnerja* sta ugotovili, da so bili za moške fizični atributi bolj pomembni, medtem ko so za ženske večjo pomembnost predstavljali osebnostni atributi. Te razlike so statistično pomembne. Faktorji oziroma preference, kot so *vznemerljiva osebnost, prijeten značaj, družabnost, prizadevnost, marljivost, delavnost, zanesljiv karakter/zanesljivost* ter *čustvena stabilnost in odraslost* so bili bolj pomembni za ženske kot za moške. Ugotovili sta tudi, da se *zanesljiv karakter/zanesljivost* ter *čustvena stabilnost in odraslost* povezujeta z zvestobo in izgradnjo dolgotrajne partnerske zveze (Hanko, Master in Sabini, 2004; Grajfoner in Ogrizek, 2013). Pomembna sta tudi faktorja *dober fizični izgled*, ki je po D. M. Bussovem (1989) vprašalniku *Preference v zvezi s potencialnim partnerjem*, zavzel peto mesto, in *obojestranska privlačnost, ljubezen*, ki je zavzel prvo mesto. D. Grajfoner in T. Ogrizek (2013) sta ugotovili tudi, da se je pri analizi zadovoljive starostne razlike pokazalo, da si ženske v povprečju želijo 5,29 leta starejšega partnerja. Rezultati so pokazali, da so ženske spolne strategije nagnjene k iskanju partnerja z dobrimi osebnostnimi atributi, kar naj bi vodilo v večjo izbirčnost pri iskanju morebitnega partnerja (Grajfoner in Ogrizek, 2013).

1.2 Feminizem in razvoj spolnih strategij izbire partnerja pri feministkah

Feminizem lahko razumemo kot socialno gibanje, ki se osredotoča na zmanjševanje neenakosti med spoloma ali kot organizacijo različnih praks, prepričanj, političnih gibanj in ideologij (Doane, 1991). Cilj feminizma je razkrivanje družbenih struktur, ki oblikujejo identitete obeh spolov in odnose med njima na vseh področjih življenja (Jeretič, 2000). Začetki feminizma segajo v čas razsvetljenstva, razširil pa se je po francoski revoluciji. Prve zahteve te smeri so temeljile na enakopravnosti med spoloma. Gibanje je večjo veljavo dobilo v moderni dobi, ko so se ženske začele zavedati, da jim enakopravnost zagotavlja vključenost v družbeno življenje in možnost finančne neodvisnosti. Feminizem

se deli na tri glavne vrste. Liberalni feminizem, temelji na spreminjanju socialnih norm in formalnih zakonov. Pomembnost pripisuje boju za enake predpogoje na različnih področjih ter boju proti seksizmu in stereotipom (Cudd, 2006). Radikalni feminizem se strinja z liberalnim pristopom, vendar zagovarja še bolj agresiven in globinski pristop (Tong in Williams, 2009). Marksistični oziroma socialistični feminizem pa temelji na zamenjavi kapitalističnega sistema v pravičnejšega in na zamenjavi socialno-ekonomskih struktur, ki opredeljujejo ženski status (Jaggar, 1983).

Feminizem, kot socialno gibanje, se osredotoča na spodbujanje enakopravnosti med spoloma. V kolikor bi bile potrjene hipoteze, ki jih feministke podpirajo, potrjene, bi dokazovale prožnost moškega in ženskega vedenja ter zmanjšanje razlik med spoloma. Razvojni psihologi menijo nasprotno, da so razlike med spoloma, zlasti neenakost med moškimi in ženskami, neizogibna posledica evolucijskih prilagoditev in se zato ne odzivajo na socialno-ekonomske in politične spremembe v družbi (Low, 2000).

1.2.1 Feministični pogled na razlike med spoloma in razvoj spolne selekcije pri feministkah

Eno od feminističnih stališč je, da so ženske drugačne od moških in jih po karakteristikah celo presegajo (Eagly in Wood, 2011). Eden od primerov, ki zagovarja tako stališče, je raziskava, ki jo je izvedla C. Gilligan (1982). Ugotovljeno je bilo, da imajo ženske odlične vodstvene sposobnosti in dejansko presegajo moške pri izražanju vodstvenih ciljev (Eagly, 2007). Zaradi boljše sposobnosti vključevanja v skupino, so ženske pri delu v skupini boljše od moških (Petersen in Hyde, 2010, po Wood, 1987).

Feministke poudarjajo razlike med spoloma pri poteku zdravstvenih raziskav (Epstein, 2007). Feministični raziskovalci trdijo, da so bile razlike med spoloma zanemarjene v medicinskih raziskavah in zdravljenju, saj znanstveniki običajno ženske, zaradi nihanja hormonov, izvzamejo iz raziskav in preučujejo samo bele moške v srednjih letih ter rezultate generalizirajo. Posledično so bile ženske, zaradi takega vzorca preučevanih subjektov, zdravljene z zdravili, ki so bila testirana samo na moški populaciji. V odgovor na zanemarjanje razlik med spoloma je Združenje za raziskovanje ženskega zdravja (orig. *Society for Women's Health Research*) ustanovilo Organizacijo za raziskovanje razlik med spoloma (orig. *Organization for the Study of Sex Differences*), ki poskuša z interdisciplinarnim sodelovanjem med znanstveniki iz različnih okolij, izboljšati poznavanje razlik med spoloma (Organization for the Study of Sex Differences, 2011).

Nekateri feministični psihologi so razvili kritiko na teorijo razlik med spoloma. Usmerjena je na morebitni obstoj razlik med spoloma in njihov pomen. J. S. Hyde (2005) poudarja razmeroma majhen obseg psiholoških razlik med spoloma. Rezultati so običajno pridobljeni z meta-analitičnimi pregledi raziskav v številnih študijah, v katerih je preučevana primerjava med ženskami in moškimi ter deklicami in dečki. Kljub težnji feminističnih psihologov, da bi take študije razkrile relativno majhne povprečne razlike med spoloma, se klasični psihologi še vedno ne strinjajo z interpretacijo rezultatov (Abelson 1985; Rosenthal 1990, po Randolph in Edmondson, 2005).

Zmernost razlik in podobnosti med spoloma v družbenem kontekstu, zagovarjajo tudi drugi feministični psihologi (Eagly 2009; Wood in Eagly, 2010). K. Deaux in B. Major (1987) trdita, da so si ženske in moški drugačni ali podobni, odvisno od dostopnosti spolnih identitet. Nekateri feministični psihologi trdijo tudi, da razliko in podobnost med moškimi in ženskami spremljajo še druge pomembne družbene identitete, kot so rasna, etnična in verska pripadnost, družbeni razred, slabši družbeni status in spolna usmerjenost. Primerjava spolov brez upoštevanja teh identitet, povzroča precej široke generalizacije, ki so lahko za nekatere podskupine žensk in moških precej netočne (Cole, 2009; Shields, 2008).

Feministične teorije se ukvarjajo s tem, kako spol vpliva na sposobnost posameznikov pri nadziranju svojih lastnih virov, virov drugih in gospodarske moči (Gowaty, 1992a, po Koyama, McGain in Hill, 2004). Napisanih je bilo veliko člankov, ki temeljijo na raziskovanju feminizma in poskušajo odpraviti spolne stereotipe (Bohan, 1993, po Koyama, McGain in Hill, 2004; Maccoby & Jacklin, 1974, po Koyama, McGain in Hill, 2004). N. F. Koyama, A. McGain in R. A. Hill (2004) trdijo, da lahko pričakujemo, da bodo ženske z izrazitimi feminističnimi stališči njihove ideje uveljavljale, četudi živijo v družbi, ki feminizma ne sprejema. Trdijo tudi, da bi z večjim priznavanjem enakosti spolov, kriteriji izbire partnerja žensk in moških, postali bolj podobni.

Spolna vloga je pogojena s stereotipnimi spretnostmi spola in vpliva na delitev družbenih vlog spolov ter na razlike v plačilu za opravljeno delo. Moške spolne vloge so običajno povezane z večjo močjo ter statusom in se pojavljajo v patriarhalnih družbah, kjer žensko spolno vlogo običajno pogojujeta fizična privlačnost in čustvenost. Moški in ženske bi si morali zato pri potencialnem partnerju želeti lastnosti, ki dopolnjujejo njihovo družbeno vlogo (Koyama, McGain in Hill, 2004).

1.2.1.1 Spolna selekcija in feminizem

V sklopu študija sociologije in psihologije, evolucijsko psihologijo pogosto napačno interpretirajo in učijo, da je v nasprotju s feminističnimi cilji, kot je na primer doseganje enakosti spolov (Buss in Schmitt, 1993, po Buss, 2013).

Kljub temu, da je evolucijska psihologija znanstvena disciplina in je razvila teorijo spolne selekcije, ki temelji na razlikah med spoloma, D. M. Buss in D. P. Schmitt (2011; Buss, 2013) menita, da bi nekatere ugotovitve pripomogle k reševanju pomembnih socialnih problemov. Pričakujeta, da se bo zmanjšalo ali celo odpravilo spolno nadlegovanje na delovnem mestu, nasilje doma in zapostavljenost žensk v moško dominantni družbi. Pričakujeta tudi, da bodo razlike med spoloma odpravljene pri zaposlovanju in plačilu za delo (Buss in Schmitt, 1993, po Buss, 2013; Buss in Schmitt, 2011).

1.2.2 Feminizem in partnerski odnosi

L. A. Rudman in K. Fairchild (2007) sta prepričani, da je feminizem težaven za romantične odnose. V raziskavi sta ugotovili, da so ženski in moški udeleženci, ki feminizma niso podprli, prepričani, da je moški, ki se v partnerskem razmerju počuti glaven, boljši ljubimec in delno vpliva na romanco v odnosu. To nakazuje, da značilnosti, ki so bistvene za enakost spolov, kot sta ženska asertivnost in samostojnost, spodbujata konflikt med spoloma.

Glede na te ugotovitve sta L. A. Rudman in J. E. Phelan (2007) opravili dve študiji, kjer sta ugotovili, da sta feminizem udeleženca in feminizem njegovega partnerja zelo povezana, kar odraža tudi učinek podobnosti med partnerjema (Byrne, 1971). Dolžina partnerskih odnosov je bila pri ženskih udeleženkah negativno povezana z enakostjo v odnosih, kar pomeni, da zaradi neenakopravnosti, ženska v daljših razmerjih doživi več nesoglasij s partnerjem. Za moške udeležence je feminizem partnerke zanemarljivo povezan z zdravim odnosom, za ženske udeleženke pa je feminizem partnerja pozitivno povezan z enakopravnim odnosom. Spolno zadovoljstvo je za oba spola pozitivno povezano z zdravim odnosom. Za moške udeležence je spolno zadovoljstvo šibko povezano z enakopravnim odnosom (Rudman in Phelan, 2007).

N. F. Koyama, A. McGain in R. A. Hill (2004) so v raziskavi ugotovili, da imajo ženske višje ocenjena feministična stališča kot moški. Ženske, ki so feministična stališča ocenile višje, so faktorje oziroma preference *dobre zmožnosti zaslužka* in *vznemerljiva osebnost*, ocenile kot manj pomembne, faktorje oziroma preference *prijazen, razumevajoč* in

kreativen, pa kot bolj pomembne. V raziskavi niso našli nobenega dokaza, da bi ženske, ki višje ocenjujejo feministična stališča, smatrale možatost moškega kot pomembno značilnost v sklopu *fizično atraktiven*. Njihove ugotovitve se do neke mere skladajo z ugotovitvami M. C. Johannesen-Schmidt in A. H. Eagly (2002, po Moore, Cassidy, Smith in Perrett, 2006), da ženskam, s tradicionalno žensko vlogo, ki niso zaposlene ali imajo nizek finančni potencial, pri potencialnem partnerju pomembna lastnost *dobre zmožnosti zaslužka*. Ugotovili sta tudi, da so ženske, ki so ocenile svojo lastno sposobnost zaslužka kot visoko, višje ocenjevale pomembnost faktorja *fizična atraktivnost* potencialnega partnerja. To bi lahko pomenilo, da ženske, ki predvidevajo svojo finančno samostojnost, cenijo partnerja, ki prinaša *dobro genetsko zasnov*o in ne toliko *dobre zmožnosti zaslužka* (Gangestad, 1993, po Barber, 1995). V raziskavi so ugotovili tudi, da so ženske, ki so višje ocenile svojo privlačnost, večjo pozornost dale *fizični atraktivnosti* in *dobrim zmožnosti zaslužka* potencialnega partnerja (Koyama, McGain in Hill, 2004).

1.2.3 Vpliv feminističnih stališč na izbiro partnerjev

N. F. Koyama, A. McGain in R. A. Hill (2004) so, v povezavi s feminističnimi stališči, raziskovali preference izbire partnerja v obstoječih partnerskih odnosih. Rezultate so pridobili s pomočjo vprašalnika *Preference v zvezi s potencialnim partnerjem* (Buss, 1989) ter s pomočjo predelane lestvice liberalnih feminističnih stališč in ideologij – LFAIS (Morgan, 1996; Koyama, McGain in Hill, 2004). Ugotovitve so pokazale, da so ženske, za razliko od moških, ocenile faktor *dobre zmožnosti zaslužka* kot signifikantno bolj pomemben in faktor *prijazen, razumevajoč* kot pomemben. Moški so ocenili *fizično atraktivnost* kot signifikantno pomembnejši faktor, v primerjavi z ženskami. S pomočjo lestvice LFAIS so ugotovili, da so ženske feministična stališča ocenjevala višje kot moški. Ko so rezultate vprašalnika primerjali z ocenami feminističnih stališč, so ugotovili, da je pri moških udeležencih večina faktorjev izbire partnerja neodvisnih od feminističnih stališč, z izjemo faktorja *vznemerljiva osebnost*. Pri udeleženkah so ugotovili, kot je zapisano v prejšnjem poglavju, da se je pomen *dobre zmožnosti zaslužka* in *vznemerljive osebnosti* partnerja zmanjševal v skladu z naraščajočimi ocenami feminističnih stališč. Povečala se je pomembnost lastnosti, kot so *prijazen, razumevajoč* in *kreativen*. Z raziskavo niso ugotovili, da bi se razlike med spoloma zmanjševale z naraščanjem priznavanja enakosti spolov (Koyama, McGain in Hill, 2004).

1.3 Namen dela in raziskovalna vprašanja

Namen zaključne naloge je ugotoviti kakšne so strategije izbire partnerjev pri ženskah, ki se opredeljujejo kot feministke, v primerjavi s tistimi strategijami, ki jih je identificirala evolucijska psihologija. Zanima nas ali obstajajo razlike med ženskami, ki se opredeljujejo kot feministke, in tistimi, ki se ne, in ali so razlike vidne tako pri ocenjevanju feminističnih stališč, kot pri ocenjevanju pomembnosti faktorjev in preferenc pri potencialnem partnerju. V kolikor se bodo razlike pokazale, nas bo zanimalo kakšne so ter kako tiste, ki opredeljujejo izbiro partnerjev, korelirajo z ocenami feminističnih stališč.

Opredelili smo naslednje hipoteze:

Hipoteza 1: Ženske, ki se ne opredeljujejo kot feministke, bodo feministična stališča ocenile nižje, kot ženske, ki se opredeljujejo kot feministke. Hipotezo podpirata raziskavi, ki vsebujeta lestvico feminističnih stališč in ideologij kot pripomoček za merjenje feminističnih stališč (Morgan, 1996; Koyama, McGain in Hill, 2004).

Hipoteza 2: Faktorja *prijazen, razumevajoč in kreativen* bosta pri ženskah, ki se opredeljujejo kot feministke, korelirala z višjimi ocenami feminističnih stališč, faktor *dobre zmožnosti zaslužka* pa bo koreliral z nižjimi ocenami feminističnih stališč. Hipotezo podpira ugotovitev raziskave iz leta 2004, ki je pokazala, da so bili rezultati ocenjevanja faktorjev enaki (Koyama, McGain in Hill, 2004).

Hipoteza 3: Faktorje *obojestranska privlačnost, ljubezen, prijeten značaj, zanesljiv karakter/zanesljivost, čustvena stabilnost in odraslost* ter *družabnost*, v sklopu vprašalnika *Faktorji pri izbiri spolnega partnerja*, bodo ženske, ki se opredeljujejo kot feministke, postavile na prvih pet mest. Hipoteza temelji na ugotovitvi raziskave iz leta 2013, ki je pokazala, da so ženske faktorje ocenjevale po zgoraj zapisanem vrstnem redu (Grajfoner in Ogrizek, 2013).

Hipoteza 4: Preference *inteligenten, fizično atraktiven in vznemerljiva osebnost*, v sklopu vprašalnika *Preference v zvezi s potencialnim partnerjem*, bodo ženske, ki se opredeljujejo kot feministke, postavile na eno izmed prvih pet mest. Hipotezo podpirajo ugotovitve na vzorcu žensk iz raziskave leta 2013 (Grajfoner in Ogrizek, 2013).

Hipoteza 5: Ženske, ki se opredeljujejo kot feministke, bodo izbrale višjo starostno razliko med seboj in svojim potencialnim partnerjem, kot ženske, ki se ne opredeljujejo kot

feministke. Hipoteza temelji na raziskavi iz leta 2013, v kateri se ženskam ni bilo potrebno opredeliti za ali proti feminizmu (Grajfoner in Ogrizek, 2013).

Hipoteza 6: Faktorje oziroma preference *kreativen, dobra genetska zasnova, dober hišni oskrbnik - dober kuhar in hišni oskrbnik, zdrav – dobro zdravstveno stanje, prijazen, razumevajoč, prizadevnost, marljivost, delavnost in fizično atraktiven – dober fizični izgled* bodo ženske, ki se opredeljujejo kot feministke, ocenile kot bolj pomembne kot ženske, ki se niso opredelile, kot feministke. Hkrati predvidevamo tudi, da bodo faktorje oziroma preference *prijeten značaj, družabnost, podobna izobrazbena podlaga, uglajenost, urejenost, dobre finančne zmožnosti, devišstvo (brez prejšnjih izkušenj v spolnosti), zanesljiv karakter/zanesljivost, čustvena stabilnost in odraslost, želja po izgradnji domovanja in želja po otrocih, ugoden družbeni položaj, podobna religiozna podlaga, podobno politično ozadje, obojestranska privlačnost, ljubezen, veren, religiozen, vznemerljiva osebnost, inteligen, dobre zmožnosti zaslužka, si želi otroke, sproščen, diplomant in izobrazba in inteligentnost*, ženske, ki se opredeljujejo kot feministke, ocenile kot bolj pomembne kot ženske, ki se niso opredelile, kot feministke. Hipoteza je podprta z ugotovitvami raziskave iz leta 2004, v kateri je do statistično pomembnih razlik prišlo med ženskami, ki so feministična stališča ocenjevala višje kot moški (Koyama, McGain in Hill, 2004). Hipotezo podpira tudi ugotovitev iz raziskave, ki pravi, da ženske raje izbirajo moške, ki so ambiciozni in marljivi (Hanko, Master in Sabini, 2004).

2 METODA

2.1 Udeleženci

Udeleženke smo k sodelovanju povabili preko socialnih omrežji. Odzvale so se 203 ženske, od katerih se jih je 119 opredelilo kot feministke. V reševanje so prejele vprašalnik, ki je preverjal njihove demografske podatke, kot so starost, spolna usmerjenost in zakonski stan. Udeleženke smo ločili v dve skupini, od tega je bilo 119 žensk (58,6 %), ki so se opredelile kot feministke, in 84 žensk (41,4 %), ki se kot feministke niso opredelile. Razpon starosti žensk, ki so se opredelile kot feministke, se je gibal od 18 do 56 let, s povprečno starostjo 27,2 leta. Razpon starosti žensk, ki se niso opredelile kot feministke pa je bil nekoliko manjši, in sicer od 20 do 55 let, s povprečno starostjo 27,6 leta. Povprečna starost vseh udeleženk je znašala 27,4 leta. Vzorec žensk, ki so se opredelile kot feministke, je sestavljen iz 2 (1,6 %) panseksualk, 98 (82,4 %) heteroseksualk, 15 (12,6 %) biseksualk in 4 (3,4 %) homoseksualk. 69 žensk (57,9 %) je samskih, 34 žensk (28,6 %) je trenutno v zvezi, 9 (7,6 %) jih je poročenih, 7 (5,9 %) žensk pa je razvezanih. Vzorec žensk, ki se kot feministke niso opredelile, je sestavljen iz 77 (91,7 %) heteroseksualk in 7 (8,3 %) biseksualk. Samskih je 43 (51,2 %) žensk, 29 (34,5 %) jih je trenutno v zvezi, poročenih jih je 8 (9,5 %), razvezane pa so 4 (4,8 %).

Tabela 2.01

Demografski podatki

DEMOGRAFSKA SPREMENLJIVKA	Število žensk opredeljenih kot feministke ($N = 119$)	Število žensk neopredeljenih kot feministke ($N = 84$)
Spolna usmerjenost		
heteroseksualnost	98	77
biseksualnost	15	7
homoseksualnost	4	0
panseksualnost	2	0
Zakonski stan		
samska	69	43
v zvezi	34	29
poročena	9	8
razvezana	7	4

 $N = 203$

2.2 Pripomočki

Udeleženke so izpolnile lestvico LFAIS – lestvica liberalnih feminističnih stališč in ideologij (Morgan, 1996, po Koyama, McGain in Hill, 2004), ki je preverjala njihova feministična stališča in ideologije. LFAIS vsebuje 70 postavk, ki so združene v 3 dimenzije in sicer v spolne vloge, feministične cilje in feministične ideologije. Lestvica je bila za namen zaključne naloge prirejena tako, da je bilo iz originalne lestvice izbranih le 18 trditev, ki so jih udeleženke ocenjevale s pomočjo sedem-stopenjske Likertove lestvice (1 – močno se strinjam, 7 – močno se ne strinjam). Na enak način so lestvico priredili tudi v raziskavi leta 2004 (Koyama, McGain in Hill, 2004). Navodila in postavke lestvice smo prevedli v slovenščino in jih nato posredovali prevajalcu, ki jih je iz slovenščine ponovno prevedel v angleščino, da smo preverili, ali je bil prevod v slovenščino razumljiv. Po popravku prevoda, smo lestvico ponovno posredovali prevajalcu, ki je prenovljeno verzijo še enkrat prevedel v angleščino. Pridobili smo ustrezen prevod, ki preverja enaka področja kot original. Ustrezno prevedena lestvica se lahko uporabi na slovenski populaciji. Deset postavk je združenih v dimenzijo spolne vloge (primer: *Do moža je žaljivo, če žena ne prevzame njegovega priimka*). 6 postavk je združenih v dimenzijo feministični cilji, od tega ena postavka predstavlja poddimenzijo splošni cilji (primer: *Moški in ženske bi morali biti sposobni se svobodno odločati o svojem življenju, brez omejitev glede na spol*), ostalih 5 pa poddimenzijo specifični politični načrti (primer: *Primerno je bojkotirati izdelek podjetja, če menite, da so njihove reklame seksistične*). Zadnji 2 postavki sta združeni v dimenzijo feministične ideologije, natančneje v poddimenzijo diskriminacije in podrejanja (primer: *Moški o idejah žensk še vedno ne razmišljajo resno*). Koyama, McGain in Hill so v svoji raziskavi, z Wilcoxonovim testom, preverili zanesljivost lestvice. Rezultat je znašal 0,933. Raziskovalci so ugotovili, da se za preurejeno lestvico, z 18 postavkami, rezultati zanesljivosti ne razlikujejo od rezultatov celotne LFAIS lestvice (Morgan, 1996, po Koyama, McGain in Hill, 2004; Koyama, McGain in Hill, 2004).

Udeleženke so izpolnile tudi dva vprašalnika – *Faktorji pri izbiri spolnega partnerja* in *Preference v zvezi s potencialnim partnerjem* (Buss, 1989). Oba vprašalnika sta bila prevedena v slovenščino zaradi predhodne uporabe v slovenski raziskavi (Grajfoner in Ogrizek, 2013). Prvi je sestavljen iz treh delov in se združuje v eno dimenzijo. Namen vprašalnika ugotoviti, kateri faktorji so pomembni za izbiro spolnega partnerja. Prvi del zajema biografske značilnosti udeleženca. Izpustili smo tiste, ki za našo raziskavo niso bile pomembne (primer: *orig. class or year, number of brothers*). V drugem, evalvacijskem delu vprašalnika, so zastavljena naslednja vprašanja: *Pri kateri starosti bi se želeli poročiti? Kolikšno razliko v starosti bi si želeli med vami in vašim soprogom? Kdo bi želeli, da je starejši?* V tretjem delu vprašalnika je podanih 18 faktorjev, ki bi lahko imeli

vpliv na izbiro spolnega partnerja. Vsak faktor so udeleženke ocenile s točkami od 0 (nepomemben faktor) do 3 (nujen faktor). To so faktorji, kot na primer *družabnost*, *dober fizični izgled* in *dobro zdravstveno stanje*. Drugi vprašalnik, *Preference v zvezi s potencialnim partnerjem*, se prav tako združuje v eno dimenzijo. Namen vprašalnika je ugotoviti pomembnost določene preference pri izbiri potencialnega partnerja. Udeleženke so v vprašalniku rangirale 13 faktorjev od najmanj do najbolj zaželenega. Najpomembnejši faktor so udeleženke ocenile s številko 1, drugi najpomembnejši faktor s številko 2, tretji najpomembnejši faktor s 3 in tako naprej do najmanj pomembnega faktorja, ki so ga udeleženke označile s 13. Primeri faktorjev so *zdrav, si želi otroke* in *fizično atraktiven*. Veljavnost originalnih in prirejenih vprašalnikov, v omenjenih raziskavah, ni podana (Buss, 1989; Grajfoner in Ogrizek 2013).

2.3 Postopek

Navodila in postavke lestvice LFIAS smo ustrezno prevedli v slovenščino, da bi jih lahko uporabili na slovenskem vzorcu žensk. Pred začetkom raziskave smo od vsake udeleženke pridobili soglasje. Opomnili smo jih, da je raziskava anonimna in, da lahko od nje kadarkoli odstopijo. Udeleženke so demografski vprašalnik, B. L. Morganovo lestvico (1996) in D. M. Bussova (1989) vprašalnika reševale preko spleta. Pridobljene podatke smo analizirali s pomočjo programa SPSS.

3 REZULTATI

3.1 Deskriptivna statistika

Tabela 3.01

Deskriptivna statistika ocen lestvice LFAIS

	Min	Max	M	SD	As	Spl
Prezemanje priimka	1	5	1,69	1,05	1,609	1,862
Finančne odločitve	1	5	1,96	1,28	1,297	0,616
Delitev stroškov	1	7	4,19	1,99	0,157	-1,246
Končna avtoriteta	1	7	1,53	1,33	3,191	9,880
Enaka odgovornost	1	7	1,77	1,78	2,163	3,131
Odgovornost do doma in družine	1	7	3,33	1,81	0,268	-1,030
Možati gospodinjec	1	7	2,42	2,05	1,132	-0,189
Varno in toplo razmerje	1	7	2,15	1,58	1,480	1,719
Kariera	1	7	2,32	1,67	1,342	1,257
Skrb za videz	1	7	2,32	1,87	1,286	0,437
Svobodno odločanje	1	7	1,39	1,34	3,476	10,994
Splav	1	7	1,94	1,57	1,899	2,936
Zanesljiva in primerna kontracepcija	1	7	4,31	2,04	-0,188	-1,137
Bojkot podjetja	1	7	2,90	1,67	0,545	-0,635
Posilstvo med možem in ženo	1	7	6,06	1,79	-1,972	2,542
Pornografska objektivizacija žensk	1	7	4,81	1,85	-0,434	-0,818
Ženske ideje	1	7	3,61	1,78	0,207	-0,923
Koristi moške družbe	1	7	3,53	1,87	0,328	-0,937

Opombe: $N=203$, Min – najnižja vrednost, Max – najvišja vrednost, M – aritmetična sredina, SD – standardni odklon, As – asimetrija, Spl – sploščenost.

V Tabeli 3.01 je razvidna deskriptivna statistika ocen feminističnih stališč in ideologij. Vrednosti koeficientov asimetrije večine postavk so pozitivne, kar kaže na asimetričnost krivulje v desno. Bolj izrazite asimetričnosti so opazne pri postavkah *prevzemanja priimka*, *finančnih odločitev*, *končne avtoritete*, *enake odgovornosti*, *možatega gospodinjca*, *varnega in toplega razmerja*, *kariere*, *skrbi za videz*, *svobodnega odločanja*, *splava* in *posilstva med možem in ženo*. Pri postavkah *delitve stroškov*, *odgovornosti do doma in družine*, *možatega gospodinjca*, *zanesljive in primerne kontracepcije*, *bojkota podjetja*, *pornografske objektivizacije žensk*, *ženskih idej* in *koristi moške družbe* so koeficienti sploščenosti negativni, kar kaže na bolj sploščeno krivuljo. Na bolj koničasto krivuljo kažejo koeficienti sploščenosti pri postavkah *finančnih odločitev* in *skrbi za videz*, ki je še bolj izrazita pri postavkah *prevzemanja priimka*, *končne avtoritete*, *enake odgovornosti*,

varnega in toplega razmerja, kariere, svobodnega odločanja, splava in posilstva med možem in ženo.

Tabela 3.02

Deskriptivna statistika zelene starosti udeleženk ob poroki, razlike v letih s partnerjem in odločitve kateri od njiju bi bil starejši

	Min	Max	M	SD	As	Spl
Starost ob poroki Brez odgovora ($N = 30$)	22	50	29,79	4,51	2,532	9,192
Razlika v letih s partnerjem Brez odgovora ($N = 36$)	0	12	5,67	2,84	0,649	0,027
Starejši partner*	1	3	2,33	0,56	-0,229	-0,650

Opombe: $N=203$, Min – najnižja vrednost, Max – najvišja vrednost, M – aritmetična sredina, SD – standardni odklon, As – asimetrija, Spl – sploščenost. * Udeleženke so izbirale med možnostjo, da si želijo biti starejše v partnerski zvezi (ocenjeno z 1), da želijo, da je starejši partner (ocenjeno z 2) ali, da starost ni pomembna (ocenjeno s 3).

V Tabeli 3.02 je predstavljena deskriptivna statistika odgovorov na vprašanja: *Pri kateri starosti bi se želeli poročiti? Kolikšno razliko v starosti bi si želeli med vami in vašim soprogom? Kdo bi želeli, da je starejši?* Vrednosti koeficientov asimetrije pri postavkah razlika v letih s partnerjem s partnerjem in starost ob poroki, ki je bolj izrazita, kažejo na asimetričnost krivulje v desno. Negativna vrednost koeficienta pri postavki starejši partner kaže na asimetričnost krivulje v levo. Pri isti postavki je tudi vrednost koeficienta sploščenosti negativna, kar predstavlja bolj sploščeno krivuljo, medtem ko vrednosti pri postavkah razlike v letih s partnerjem in še posebno pri starosti partnerja, kažeta na bolj koničasto krivuljo.

Tabela 3.03

Deskriptivna statistika ocen pomembnosti faktorjev pri izbiri spolnega partnerja

	Min	Max	M	SD	As	Spl
Dober kuhar in hišni oskrbnik	0	2	1,41	0,60	-0,488	-0,637
Prijeten značaj	0	3	1,13	0,77	0,296	-0,244
Družabnost	0	3	2,14	0,88	-0,722	-0,354
Podobna izobrazbena podlaga	0	3	1,09	0,94	0,386	-0,846
Uglajenost, urejenost	0	3	1,67	0,90	-0,193	-0,724
Dobre finančne zmožnosti	0	3	1,57	0,87	-0,276	-0,579
Devištvo (brez prejšnjih izkušenj v spolnosti)	0	2	,12	0,45	3,754	12,656
Zanesljiv karakter/zanesljivost	1	3	2,65	0,57	-1,383	0,937
Čustvena stabilnost in odraslost	1	3	2,92	0,34	-4,570	21,207

	Min	Max	M	SD	As	Spl
Želja po izgradnji domovanja in želja po otrocih	0	3	1,74	1,21	-0,377	-1,417
Ugoden družbeni položaj	0	3	1,25	0,85	0,370	-0,387
Dober fizični izgled	1	3	1,69	0,61	0,292	-0,631
Podobna religiozna podlaga	0	3	1,20	0,94	0,307	-0,819
Prizadevnost, marljivost, delavnost	1	3	2,21	0,69	-0,304	-0,881
Podobno politično ozadje	0	3	1,12	1,06	0,402	-1,143
Obojestranska privlačnost, ljubezen	1	3	2,92	0,34	-4,570	21,207
Dobro zdravstveno stanje	0	3	1,97	0,85	-0,0528	-0,273
Izobrazba in inteligentnost	1	3	2,36	0,56	-0,102	-0,771

Opombe: N=203, Min – najnižja vrednost, Max – najvišja vrednost, M – aritmetična sredina, SD – standardni odklon, As – asimetrija, Spl – sploščenost.

Tabela 3.03 prikazuje deskriptivno statistiko ocen pomembnosti faktorjev pri izbiri spolnega partnerja. Vrednosti koeficientov asimetrije postavk *prijeten značaj, podobna izobrazbena vloga, ugoden družbeni položaj, dober fizični izgled, podobna religiozna podlaga* in *podobno politično ozadje*, z najbolj izrazito vrednostjo pri postavki *devišstvo (brez prejšnjih izkušenj v spolnosti)*, kažejo na asimetričnost v desno. Pri postavkah *dober kuhar in hišni oskrbnik, družabnost, uglajenost, urejenosti, dobre finančne zmožnosti, želja po izgradnji domovanja in želja po otrocih, prizadevnost, marljivost, delavnost, dobro zdravstveno stanje* in *izobrazba in inteligentnost* ter še posebno pri postavkah *zanesljivega karakter/zanesljivost, čustvene stabilnost in odraslost* ter *obojestranska privlačnost, ljubezen* so vrednosti koeficienta asimetričnosti negativne, kar kaže na asimetričnost krivulje v levo. Vrednosti koeficientov sploščenosti so pri večini postavk negativne, še bolj izrazita sploščenost krivulje pa se je pojavila pri postavkah *želja po izgradnji domovanja in želja po otrocih* ter *podobno politično ozadje*. Ostale vrednosti koeficientov sploščenosti so pozitivne, še bolj koničasto krivuljo pa lahko pričakujemo pri postavkah *devišstvo (brez prejšnjih izkušenj v spolnosti), čustvena stabilnost in odraslost* in *obojestranska privlačnost, ljubezen*.

Tabela 3.04

Deskriptivna statistika razvrstitve preferenc v zvezi s potencialnim partnerjem

	Min	Max	M	SD	As	Spl
Prijazen, razumevajoč	10	13	12,26	1,03	-1,115	-0,100
Veren	1	13	2,83	4,31	2,682	7,049
Vznemerljiva osebnost	1	13	6,67	3,48	-0,037	-1,154
Kreativen	2	12	6,49	3,46	0,164	-1,369
Dober hišni oskrbnik	1	12	5,89	2,48	0,285	-0,436

	Min	Max	M	SD	As	Spl
Intelligenten	6	13	10,66	1,89	-0,710	-0,074
Dobre zmožnosti zaslužka	1	11	5,78	2,35	0,439	-0,275
Si želi otroke	1	12	5,47	3,32	0,464	-1,162
Sproščenost	4	13	9,97	2,26	-1,150	0,717
Dobra genetska zasnova	2	10	5,00	2,25	0,427	-0,800
Diplomant	1	9	4,37	2,22	0,350	-1,084
Fizično atraktiven	2	13	7,59	2,67	0,265	-0,427
Zdrav	4	13	8,84	2,44	-0,130	-0,081

Opombe: $N=203$, Min – najnižja vrednost, Max – najvišja vrednost, M – aritmetična sredina, SD – standardni odklon, As - asimetrija, Spl – sploščenost.

Iz Tabele 3.04 je razvidna deskriptivna statistika razvrstitve preferenc v zvezi s potencialnim partnerjem. Vrednosti koeficientov asimetrije so večinoma pozitivne, kar kaže na asimetričnost krivulje v desno. Bolj izrazita je asimetričnost krivulje pri postavki *veren*. Asimetričnost v levo je najbolj opazna pri postavkah *prijazen*, *razumevajoč* in *sproščen*, manj pa pri *vznerljiva osebnost*, *intelligenten* in *zdrav*. Koeficienti sploščenosti so večino negativni, kar kaže na nekoliko bolj sploščeno krivuljo, ki je izrazitejša pri *vznerljiva osebnost*, *kreativen*, *si želi otroke* in *diplomant*. Ostala dva koeficienta sploščenosti kažeta na bolj koničasto krivuljo. Koeficient sploščenosti je še posebno visok pri postavki *veren*.

3.2 Normalnost porazdelitve uporabljenih merskih instrumentov

Tabela 3.05

Rezultati Kolmogorov-Smirnov testa normalnosti porazdelitve

	Število žensk opredeljenih kot feministke ($N = 119$)	Število žensk neopredeljenih kot feministke ($N = 84$)
	p	p
LFAIS		
spolne vloge	0,00	0,01
politični cilji	0,03	0,02
feministične ideologije, diskriminacije in podrejanje	0,03	0,03
FAKTORJI PRI IZBIRI SPOLNEGA PARTNERJA		
Dober kuhar in hišni oskrbnik	0,00	0,00
Prijeten značaj	0,00	0,00
Družabnost	0,00	0,00
Podobna izobrazbena podlaga	0,00	0,00
Uglajenost, urejenost	0,00	0,00

	Število žensk opredeljenih kot feministke ($N = 119$)	Število žensk neopredeljenih kot feministke ($N = 84$)
	p	p
Dobre finančne zmožnosti	0,00	0,00
Devištvo (brez prejšnjih izkušenj v spolnosti)	0,00	0,00
Zanesljiv karakter/zanesljivost	0,00	0,00
Čustvena stabilnost in odraslost	0,00	0,00
Želja po izgradnji domovanja in želja po otrocih	0,00	0,00
Ugoden družbeni položaj	0,00	0,00
Dober fizični izgled	0,00	0,00
Podobna religiozna podlaga	0,00	0,00
Prizadevnost, marljivost, delavnost	0,00	0,00
Podobno politično ozadje	0,00	0,00
Obojestranska privlačnost, ljubezen	0,00	0,00
Dobro zdravstveno stanje	0,00	0,00
Izobrazba in inteligentnost	0,00	0,00
Dober kuhar in hišni oskrbnik	0,00	0,00
Prijeten značaj	0,00	0,00
PREFERENCE V ZVEZI S POTENCIALNIM PARTNERJEM		
Prijazen, razumevajoč	0,00	0,00
Veren	0,00	0,00
Vznemerljiva osebnost	0,00	0,00
Kreativen	0,00	0,00
Dober hišni oskrbnik	0,00	0,00
Inteligenten	0,00	0,00
Dobre zmožnosti zaslužka	0,00	0,00
Si želi otroke	0,00	0,00
Sproščenost	0,00	0,00
Dobra genetska zasnova	0,00	0,00
Diplomant	0,00	0,00
Fizično atraktiven	0,01	0,36
Zdrav	0,01	0,20

Opombe: N=203.

Iz Tabele 3.05 je razvidno, da so vsi rezultati Kolmogorov-Smirnov testa manjši od 0,05, kar kaže na nenormalno porazdeljenost vseh podatkov. Zaradi tega smo za preverjanje korelacij uporabili Spearmanov koeficient korelacije. Razlike med ženskami, ki se opredeljujejo kot feministke, in med tistimi, ki se ne, pa smo preverili z Mann-Whitney U-testom.

3.3 Korelacija med ocenami feminističnih stališč in faktorji ter preferencami pri izbiri partnerja

Tabela 3.06

Spearmanovi korelacijski koeficienti med ocenami faktorjev in preferenc za izbor partnerjev ter povprečnimi vrednostmi ocen LFAIS

	Število žensk opredeljenih kot feministke ($N = 119$)	Število žensk neopredeljenih kot feministke ($N = 84$)
	r_s	r_s
FAKTORJI PRI IZBIRI SPOLNEGA PARTNERJA		
Dober kuhar in hišni oskrbnik	0,64	-0,06
Prijeten značaj	0,19*	0,36**
Družabnost	0,18*	0,24*
Podobna izobrazbena podlaga	0,31**	0,42**
Uglajenost, urejenost	0,49**	0,55**
Dobre finančne zmožnosti	0,40**	0,36**
Devištvo (brez prejšnjih izkušenj v spolnosti)	0,13	0,28**
Zanesljiv karakter/zanesljivost	0,03	0,18
Čustvena stabilnost in odraslost	0,11	-0,001
Želja po izgradnji domovanja in želja po otrocih	0,31**	0,31**
Ugoden družbeni položaj	0,31**	0,35**
Dober fizični izgled	0,29**	0,36**
Podobna religiozna podlaga	0,08	0,29**
Prizadevnost, marljivost, delavnost	0,34**	0,29**
Podobno politično ozadje	-0,42**	-0,27**
Obojestranska privlačnost, ljubezen	0,03	-0,07
Dobro zdravstveno stanje	0,34**	0,32**
Izobrazba in inteligentnost	0,04	0,13
PREFERENCE V ZVEZI S POTENCIALNIM PARTNERJEM		
Prijazen, razumevajoč	-0,06**	-0,06
Veren	0,29**	0,31**
Vznemerljiva osebnost	-0,33**	-0,37**
Kreativen	-0,585**	-0,55**
Dober hišni oskrbnik	-0,18*	-0,26**
Inteligenten	-0,41**	-0,45**
Dobre zmožnosti zaslužka	0,28**	0,09
Si želi otroke	0,43**	0,50**
Sproščenost	0,05	0,01
Dobra genetska zasnova	0,17*	0,14

	Število žensk opredeljenih kot feministke ($N =$ 119)	Število žensk neopredeljenih kot feministke ($N = 84$)
	r_s	r_s
Diplomant	-0,24**	-0,15
Fizično atraktiven	0,25**	0,24*
Zdrav	0,42**	0,48**

Opombe: $N=203$. Negativna korelacija kaže na povečanje pomembnosti določenega faktorja, s povišanjem ocen feminističnih stališč. Zvezdice označujejo statistično pomembne korelacije.

* Korelacija je statistično pomembna na 0.05 stopnji;

** Korelacija je statistično pomembna na 0.01 stopnji.

V Tabeli 3.06 so prikazani korelacijski koeficienti med ocenami faktorjev oziroma preferenc pri izbiri partnerja ter povprečnimi vrednostmi ocen LFAIS. Razvidno je, da je pri ženskah, ki se opredeljujejo kot feministke, nekoliko več statistično pomembnih povezav, kot pri ženskah, ki se ne. Najpomembnejši povezavi, glede na moč povezanosti sta, za obe skupini, pozitivna korelacija med povprečno oceno LFAIS in lastnostjo *uglajenost, urejenost* ter negativna korelacija med povprečno oceno LFAIS in lastnostjo *kreativen*. Lastnosti *zdrav* in *si želi otroke* sta srednje močno povezani, lastnost *inteligenten* pa je negativno srednje močno povezana s povprečnimi ocenami LFAIS, tako za ženske, ki se opredeljujejo kot feministke, kot za tiste, ki se ne. Za faktorje oziroma preference *fizično atraktiven, veren, dobro zdravstveno stanje, prizadevnost, marljivost, delavnost, dober fizični izgled, ugoden družbeni položaj* ter *želja po izgradnji domovanja in želja po otrocih* velja, da je med njimi in povprečnimi ocenami feminističnih stališč nizka pozitivna korelacija, medtem ko je *vznerljiva osebnost* negativno nizko povezana. Slednje povezave ravno tako veljajo za obe skupini žensk. Pri ženskah, ki se ne opredeljujejo kot feministke, je povezava z lastnostjo *fizično atraktiven* pomembna na stopnji 0,05. Lastnosti *podobno politično ozadje* in *dobre finančne zmožnosti* sta pri ženskah, ki se opredeljujejo kot feministke srednje povezana s povprečnimi vrednostmi ocen LFAIS, medtem ko sta pri ženskah, ki se ne opredeljujejo kot feministke nizko povezana. Na enak način je lastnost *podobna izobrazbena podlaga* nizko povezana s povprečnimi ocenami LFAIS pri ženskah, ki se opredeljujejo kot feministke, in srednje močno povezana pri ženskah, ki se ne. Lastnosti, katerih povezave se pojavljajo tako pri prvi, kot drugi skupini žensk, so *prijeten značaj, družabnost* in *dober hišni oskrbnik*. Vse lastnosti so pri prvi skupini žensk s povprečnimi ocenami LFAIS povezane neznatno, pri drugi skupini pa nizko. Pri ženskah, ki se opredeljujejo kot feministke, je povezava z lastnostjo *dober hišni oskrbnik* pomembna na stopnji 0,05. Pri povezavi lastnosti *prijeten značaj*, na vzorcu prve skupine žensk in obeh povezavah lastnosti *družabnost*, so povezave pomembne na stopnji 0,05. Obstajajo tudi povezave, ki ne veljajo za obe skupini vzorca žensk. To so nizka povezava med

devišstvo (brez prejšnjih izkušenj v spolnosti) in nizka povezava med *podobna religiozna podlaga*, ki veljata za ženske, ki se ne opredeljujejo kot feministke, in neznatna korelacija med lastnostjo *prijazen, razumevajoč*, nizka povezava med *dobre zmožnosti zaslužka*, neznatna povezava med *dobra genetska zasnova* in nizka povezava med lastnostjo *diplomant* in povprečnimi ocenami LFAIS, pri ženskah, ki se opredeljujejo kot feministke. Povezava s faktorjem *dobra genetska zasnova* je pomembna na stopnji 0,05.

3.4 Razlike med ženskami, opredeljenimi kot feministke, in ženskami, neopredeljenimi kot feministke

Tabela 3.07

Mann-Whitney U-test ocenjevanja feminističnih stališč in ideologij

	SR1	SR2	U	p
Prezemanje priimka	98,59	106,83	4592,0	0,264
Finančne odločitve	102,08	101,88	4988,0	0,979
Delitev stroškov	99,29	105,85	4675,0	0,425
Končna avtoriteta	104,28	98,77	4726,5	0,372
Enaka odgovornost	103,85	99,38	4778,0	0,433
Odgovornost do doma in družine	99,47	105,59	4696,5	0,458
Možati gospodinjec	102,41	101,42	4949,5	0,894
Varno in toplo razmerje	98,63	106,78	4596,5	0,290
Kariera	102,82	100,85	4901,0	0,802
Skrb za videz	99,42	105,65	4691,0	0,413
Svobodno odločanje	102,18	101,74	4976,0	0,918
Splav	101,41	102,83	4928,0	0,846
Zanesljiva in primerna kontracepcija	101,21	103,13	4903,5	0,816
Bojkot podjetja	100,11	104,68	4772,5	0,576
Posilstvo med možem in ženo	106,49	95,64	4464,0	0,120
Pornografska objektivizacija žensk	102,87	100,77	4894,5	0,798
Ženske ideje	100,08	104,72	4769,5	0,574
Koristi moške družbe	105,91	96,46	4532,5	0,249

Opombe: N=203. SR1 - srednji rangi za udeleženke, ki se opredeljuje kot feministke, SR2 – srednji rang za udeleženke, ki se ne, vrednost U in statistična pomembnost Mann-Whitney U-testa.

Iz Tabele 3.07 je razvidno, da statistično pomembnih razlik pri ocenjevanju feminističnih stališč in ideologij, med ženskami, ki se ocenjujejo kot feministke, in tistimi, ki se ne, nismo ugotovili.

Tabela 3.08

Mann-Whitneyjev U-test zelenih starosti udeleženk ob poroki, razlike v letih s partnerjem in odločitve kateri od njiju bi bil starejši

	SR1	SR2	U	p
Starost ob poroki	80,21	72,53	2562,0	0,273
	SR1	SR2	U	p
BO: (N = 30)				
Razlika v letih s partnerjem	74,28	68,85	2301,0	0,426
BO: (N = 36)				
Starejši partner*	99,98	104,86	4757,5	0,508

Opombe: N=203. SR1 - srednji rangi za udeleženke, ki se opredeljuje kot feministke, SR2 – srednji rang za udeleženke, ki se ne, vrednost U in statistična pomembnost Mann-Whitney U-testa. * Udeleženke so izbirale med možnostjo, da si same želijo biti starejše v partnerski zvezi (ocenjeno z 1) , da želijo, da je starejši partner (ocenjeno z 2) ali, da starost ni pomembna (ocenjeno s 3).

V Tabeli 3.08 so prikazane statistično pomembne razlike med ženskami, ki se opredeljujejo kot feministke, in tistimi, ki se ne, pri odgovorih na vprašanja: *Pri kateri starosti bi se želeli poročiti? Kolikšno razliko v starosti bi si želeli med vami in vašim soprogom? Kdo bi želeli, da je starejši?* Do statistično pomembnih razlik ni prišlo pri nobenem sklopu odgovorov.

Tabela 3.09

Mann-Whitneyjev U-test vprašalnikov Faktorji pri izbiri spolnega partnerja in Preference v zvezi s potencialnim partnerjem

	SR1	SR2	U	p
FAKTORJI PRI IZBIRI SPOLNEGA PARTNERJA				
Dober kuhar in hišni oskrbnik	100,09	104,70	4771,0	0,54
Prijeten značaj	100,57	104,02	4828,0	0,65
Družabnost	106,00	96,33	4521,5	0,22
Podobna izobrazbena podlaga	102,08	101,89	4988,5	0,98
Uglajenost, urejenost	105,63	96,86	4566,0	0,27
Dobre finančne zmožnosti	102,57	101,19	4930,0	0,86
Devištvo (brez prejšnjih izkušenj v spolnosti)	99,23	105,92	4668,5	0,07
Zanesljiv karakter/zanesljivost	103,58	99,77	4810,5	0,57
Čustvena stabilnost in odraslost	101,21	103,12	4904,0	0,58
Želja po izgradnji domovanja in želja po otrocih	100,86	103,62	4862,0	0,73
Ugoden družbeni položaj	103,71	99,58	4795,0	0,59
Dober fizični izgled	106,75	95,27	4432,5	0,12
Podobna religiozna podlaga	103,78	99,48	4786,0	0,59
Prizadevnost, marljivost, delavnost	102,36	101,49	4955,0	0,91
Podobno politično ozadje	102,71	101,00	4914,0	0,83
Obojestranska privlačnost, ljubezen	102,05	101,93	4992,5	0,97

	SR1	SR2	<i>U</i>	<i>p</i>
Dobro zdravstveno stanje	100,91	103,54	4868,5	0,74
Izobrazba in inteligentnost	102,74	100,95	4909,5	0,81
PREFERENCE V ZVEZI S POTENCIALNIM PARTNERJEM				
Prijazen, razumevajoč	99,41	105,67	4689,5	0,40
Veren	100,13	104,65	4775,0	0,49
Vznemerljiva osebnost	104,33	98,70	4721,0	0,50
Kreativen	101,92	102,11	4988,5	0,98
Dober hišni oskrbnik	101,85	102,21	4980,5	0,97
Inteligenten	104,34	98,83	4731,5	0,51
Dobre zmožnosti zaslužka	101,11	103,26	4892,5	0,79
Si želi otroke	99,48	105,57	4698,0	0,46
Sproščenost	104,38	98,63	4715,0	0,49
Dobra genetska zasnova	101,70	102,42	4962,5	0,93
Diplomant	101,84	102,23	4979,0	0,96
Fizično atraktiven	103,00	100,59	4879,5	0,77
Zdrav	102,73	100,96	4911,0	0,83

Opombe: $N=203$. SR1 - srednji rangi za udeleženske, ki se opredeljuje kot feministke, SR2 – srednji rang za udeleženske, ki se ne, vrednost *U* in statistična pomembnost Mann-Whitney *U*-testa.

Iz Tabele 3.09 je razvidno, da med ženskami, ki se opredeljujejo kot feministke, in ženskami, ki se ne opredeljujejo kot feministke, ni statistično pomembnih razlik pri odločanju za določene faktorje in preference pri izbiri partnerja.

4 INTERPRETACIJA

V zaključni nalogi bomo raziskali kakšne so strategije izbiranja partnerjev pri ženskah, ki se opredeljujejo kot feministke, v primerjavi s tistimi strategijami, ki jih je identificirala evolucijska psihologija. Zanima nas ali razlike med ženskami, ki se opredeljujejo kot feministke, in tistimi, ki se ne, obstajajo in ali so vidne tako pri ocenjevanju feminističnih stališč, kot pri pomembnosti faktorjev in preferenc pri potencialnem partnerju. V kolikor se bodo razlike pokazale, nas bo zanimalo kakšne so ter kako tiste, ki opredeljujejo izbiro partnerjev, korelirajo z ocenami feminističnih stališč.

Ugotovili smo, da se med ženskami, ki se opredeljujejo kot feministke, in tistimi, ki se ne, rezultati ocen feminističnih stališč ne razlikujejo, s čimer hipotezo 1 ovržemo. Utemeljitev za takšne rezultate je lahko več. V Sloveniji se je feministično gibanje uveljavilo v osemdesetih letih 20 stoletja (Jeretič, 2000). Kot glavna smer feminizma, se je uveljavil liberalni feminizem, ki temelji na spreminjanju socialnih norm, predpisuje pomembnost boju proti seksizmu in stereotipom (Cudd, 2006). Na to temo je bilo od začetka uveljavljanja feminizma zapisanih veliko člankov, ki so poskušali odpraviti spolne stereotipe, tako, da so vplivali na zmanjševanje razlik med spoloma (Bohan, 1993; Maccoby & Jacklin, 1974, po Koyama, McGain in Hill, 2004). Sklepamo lahko, da so tudi ženske, ki se ne opredeljujejo kot feministke, priča tem spremembam, zaradi česar so se lahko njihova feministična stališča bolj izoblikovala. Ena izmed utemeljitev za rezultate naše raziskave je tudi, da vedno več znanstvenikov, združenj in organizacij, uporablja ugotovitve raziskav za reševanje socialnih problemov ter poskuša s tem zmanjšati spolno nadlegovanje na delovnem mestu in doma. Znanstveniki prav tako poudarjajo pomembnost poznavanja razlik med spoloma, ki ne bi smele vplivati na razlike v plači med ženskami in moškimi (Organization for the Study of Sex Differences, 2011; Buss in Schmitt, 2011). Dodaten razlog za rezultate naše raziskave je lahko tudi fenomen kopiranja vedenja. Znanstveniki so v raziskavi leta 2004 ugotovili, da lahko pričakujemo, da bodo ženske z močnejšimi feminističnimi stališči, prepričanja o feminizmu uveljavljale, četudi živijo v družbi, ki feminizma ne sprejema. V takem okolju, lahko tudi ženske, ki se ne opredeljujejo kot feministke, začnejo uporabljati preference feministk kot podlago za izdelavo lastne presoje (Koyama, McGain in Hill, 2004; Miller, 2001).

Ugotovili smo statistično pomembne korelacije med višjimi ocenami feminističnih stališč ter faktorji oziroma preferencami potencialnih partnerjev kot so *dober hišni oskrbnik, kreativen, podobno politično ozadje, inteligen, vznemirljiva osebnost, diplomant in prijazen, razumevajoč*. Razloge za tovrstne povezave navajajo različni avtorji.

N. F. Koyama, A. McGain in R. A. Hill (2004) navajajo, da naj bi kriteriji izbire partnerja, s povečanim priznavanjem enakosti spolov, postali bolj podobni. To, da je moški *dober hišni oskrbnik*, nakazuje na večjo enakopravnost med spoloma, kar se povezuje s predvidevanji psihologov.

H. Greilling in D. M. Buss (1999) sta ugotovila, da si ženske izbirajo partnerje, ki so čustveno zreli in inteligentni, ker te lastnosti kažejo na dobre gene. Poleg tega pa imajo takšni partnerji več možnosti za višji položaj v družbi. G. Miller (2011) trdi celo, da inteligentnost, sposobnost komunikacije, ustvarjalnost, empatija in iznajdljivost kažejo na kakovost genov prav toliko, kot močne čeljusti in široka ramena.

C. Carbone in M. Taborsky (1996) navajata, da želja po kakovostnih genih izhaja iz želje po bolj robustnih potomcih, ki imajo več možnosti za preživetje. Poleg tega imajo mnoge intelektualne sposobnosti, neposredno funkcijo preživetja (Miller, 2011). Vse te ugotovitve podpirajo pomembnost faktorjev oziroma preferenc kot so *kreativen*, *inteligenten* in *diplomant*.

L. A. Rudman in J. E. Phelan (2007) sta ugotovila pojav učinka podobnosti pri parih, kjer sta oba partnerja zagovarjala načela feminizma. Taka zveza je bila uspešnejša in dolgotrajnejša. Učinek podobnosti je bil raziskan že leta 1971. Pojasnil bi lahko tudi pomembnost faktorja *podobno politično ozadje*, saj podobnost prepričanj med partnerji vodi v manj konflikten partnerski odnos (Byrne, 1971).

Razlogi za pomembnost preference *vznemerljiva osebnost* so nekoliko nejasni. Možno je, da takšna osebnost predstavlja kognitivne in socialne sposobnosti, ki jih ženske iščejo, v želji po partnerju z dobrimi geni (Greilling in Buss, 1999). Vendar lahko takšna lastnost predstavlja nestabilnost osebe (Grajfoner in Ogrizek, 2013). Ženske si namreč želijo partnerja, ki bo stabilen in zanesljiv.

V raziskavi sta D. Grajfoner in T. Ogrizek (2013) ugotovili, da je za žensko pomembno, da v dolgotrajni zvezi partner zagotavlja moč, preskrbo, varnost, da je skrben do potomcev in si želi njihovega uspeha. Predpogoj za to so tako intelektualne sposobnosti, kot tudi faktor *prijaznost in razumevanje*.

Hipotezo 2 smo potrdili, saj je bila preferenca *dobre zmožnosti zaslužka*, za razliko od faktorjev *prijazen*, *razumevajoč* in *kreativen* ocenjena kot manj privlačna, kot so to ugotovili N. F. Koyama, A. McGain in R. A. Hill (2004). Rezultati se ne ujemajo s hipotezo strukturne nemoči (Buss, 2008). Prednosti gospodarsko obetajočih partnerjev

hipoteza ne objasni, saj ženska s finančnim potencialom ne išče partnerja z višjim finančnim potencialom od svojega, ampak sebi enakovrednega. Podobno sta M. C. Johannesen-Schmidt in A. H. Eagly (2002, po Moore, Cassidy, Smith in Perret, 2006) ugotovila, da je ženskam, s tradicionalno žensko vlogo, ki niso zaposlene ali imajo nizek finančni potencial, pri potencialnem partnerju pomembna preferenca *dobre zmožnosti zaslužka*. Ugotovili sta tudi, da so ženske, ki so ocenile svojo lastno sposobnost zaslužka kot visoko, višje ocenjevale pomembnost preference *fizična atraktivnost* potencialnega partnerja. To bi lahko pomenilo, da ženske, ki predvidevajo svojo finančno samostojnost, cenijo partnerja, ki ima *dobro genetsko zasnovo* in ne toliko *dobre zmožnosti zaslužka* (Gangestad, 1993, po Barber, 1995). Poleg tega so Hanko, Master in Sabini (2004) ugotovili, da je bila ženska z večjim lastnim premoženjem bolj zaskrbljena glede zvestobe partnerja. Iz tega lahko sklepamo, da bi ženska izbrala partnerja z enakovrednim zaslužkom.

Glede na raziskavo, ki sta jo opravili D. Grajfoner in T. Ogrizek (2013), smo pričakovali, da bodo udeleženke, ki so se opredelile kot feministke, kot prvih pet najpomembnejših faktorjev ocenile *čustvena stabilnost in odraslost, obojestranska privlačnost, ljubezen, zanesljiv karakter/zanesljivost, družabnost in prijeten značaj*.

Rezultati naše raziskave so pokazali, da so ženske, ki se opredeljujejo kot feministke, namesto faktorjev *družabnost* ter *prijeten značaj*, izbrale faktorja *izobrazba in inteligentnost* ter *prizadevnost, marljivost, delavnost*. Hipotezo 3 smo ovrgli. Razloge za pomembnost faktorja *čustvena stabilnost in odraslost* lahko povežemo s prejšnjimi ugotovitvami. Zdi se, da ženskam, ki se opredeljujejo kot feministke, intelektualne sposobnosti predstavljajo pomembnejši, če ne celo glaven podatek o dobri genih. Poleg tega inteligentnost, sposobnost komunikacije, ustvarjalno mišljenje ter empatija, ne kažejo le na genetsko kakovost, temveč so lahko tudi dejavnik za doseg dobrega družbenega položaja.

Razlogi za pomembnost faktorja *prizadevnost, marljivost, delavnost* se povezujejo z izobraženostjo, ki predstavlja sposobnost doseganja ciljev. Razloge pa lahko poiščemo tudi v pradavnini. M. Rossano (2003) navaja, da se moški od nekdaj borijo za naklonjenost izbranke. V pradavnini se je pogosto dogajalo, da sta se tekmeča spopadla med sabo ali pa, da je njuna izvoljenka odločila, kateri je prinesel boljši in večji kos mesa. Evolucija je načine dvorjenja spremenila v bolj moralno sprejemljiva dejanja, vendar dokazovanje moškega ostaja osrednji del dvorjenja, saj na ta način pokaže koliko truda je pripravljen za izvoljenko vložiti. S tem lahko povežemo pomen visoko ocenjenega faktorja *prizadevnost, marljivost, delavnost*, ki ženski lahko predstavlja ne le potenciale partnerja, temveč tudi

ambicije za doseg ciljev. K. Hanko, S. Master in J. Sabini (2004) so v študiji preverjali zaželenost partnerja glede na to, kako je pridobil imetje - na tradicionalen način z delom ali na primer z igrami na srečo. Raziskava je pokazala, da ženske raje izberejo moškega, ki sredstva za preživetje prisluži z delom, ker delavnost povezuje z ambicioznostjo partnerja.

Glede na raziskavo iz leta 2013 smo predvidevali tudi, da bodo ženske, ki se opredeljujejo kot feministke, preference *inteligenten, fizično atraktiven* in *vznerljiva osebnost* postavile na eno izmed prvih petih mest (Grajfoner in Ogrizek, 2013). Medtem, ko sta preference *inteligenten* in *fizično atraktiven* dosegli drugo in peto mesto, se preferenca *vznerljiva osebnost* ni uvrstila med prvih pet. Hipotezo 4 smo ovrgli. Sklepamo, da je k takšni razvrstitvi pripomoglo dejstvo, da ženske, ki si želijo dolgotrajne zveze, v partnerju iščejo zavetje (Rossano, 2003). Poleg tega je bilo dokazano tudi, da so osebni atributi pri izbiri partnerjev pomembnejši, kot ostali faktorji. Tak moški je lahko bolj zrel in ženski nudi večjo varnost (Greilling in Buss, 1999). Nasprotno, *vznerljiva osebnost* lahko kaže na nekonsistentnost in naveličanost moškega, kar bi lahko povezali s pogosto menjavo partneric. Moške s takimi lastnostmi ženske odbija (Greilling in Buss, 1999).

Iz rezultatov smo ugotovili, da si ženske v povprečju želijo 5,76 leta starejšega partnerja. Predvidevali smo, da si ženske, ki se opredeljujejo kot feministke, želijo starejšega partnerja, kot ženske, ki se ne opredeljujejo kot feministke. Glede na rezultate lahko zaključimo, da se pri temu sklopu odgovorov ne pojavi nobena statistično pomembna razlika, s čimer hipotezo 5 ovržemo. Glede na rezultate si udeleženke v povprečju želijo starejšega partnerja, ki ima več finančnega potenciala, možnost višje izobrazbe, boljšega socio-ekonomskega statusa, poleg tega pa možno tudi večjo čustveno inteligentnost kot mlajši moški. S starostjo ima partner namreč boljše zmožnosti preživljanja partnerice in potomcev (Buss, 1993; Greiling in Buss, 1999). Pri izbiri starejšega partnerja si ženska lahko zagotovi moč, preskrbo in varnost (Susanne in Lepage, 1988). Poleg tega lahko ženske, v kolikor so socialno izključene, iščejo partnerja, ki ima značilnosti povezane z močjo (Buss, 2008). Te so bolj izražene pri starejših moških.

Zanimalo nas je tudi, ali bodo ženske, ki so se opredelile kot feministke, in tiste, ki se niso, faktorje oziroma preference pri izbiri partnerjev različno ocenjevale. Rezultati niso pokazali statistično pomembnih razlik, zato smo hipotezo 6 ovrgli. Možno je, da je fenomen kopiranja vedenja, ki opisuje možnost uporabljanja preferenc drugih žensk, kot podlago za izdelavo lastne presoje, eden izmed razlogov za takšne rezultate (Miller, 2001). Udeleženke so namreč pomembnost pripisale faktorjem in preferencam, ki se povezujejo s partnerjevo izobrazbo in osebnostnimi značilnostmi, kar so ugotovili že v prejšnjih raziskavah (Buss, 1989; Koyama, McGain in Hill, 2004; Grajfoner in Ogrizek, 2013).

Rezultati so si lahko podobni, ker so se udeleženkam na podlagi izbire partnerja drugih žensk, razvile enake preference. Presojajo o dobrih lastnosti partnerja so lahko razvile tudi zaradi vpliva filmske industrije.

4.1 Omejitve raziskave in predlogi za izboljšave

Glavna pomanjkljivost raziskave je, da smo ustreznost prevoda lestvice preverili le s pomočjo prevajalca. Prevajanje je temeljilo na ohranjanju pomena postavk, vendar lestvica ni bila testirana na manjši skupini udeleženk, s čimer bi ugotovili, če so prevodi postavk razumljivi. Po pridobitvi rezultatov bi opravili test zanesljivosti, ki nam bi lahko pokazal katere postavke nižajo zanesljivost lestvice in jih je zato priporočljivo izločiti.

Možna pomanjkljivost raziskave, ki bi lahko objasnila statistično nepomembnost razlik, je način ločevanja udeleženk v dve skupini. Ženske so se namreč na podlagi razumevanja feminizma in predsodkov o feminizmu opredelile kot feministke ali ne. Raziskavo bi lahko izboljšali, v kolikor bi raziskovalci udeleženke ločili v dve skupini na podlagi rezultatov lestvice LFAIS.

V nadaljnjih raziskavah bi lahko zbrali bolj raznolik vzorec. Udeleženke bi lahko v skupine ločili glede na spolno usmerjenost in zakonski stan. V tem primeru bi raziskovali ali se pri ocenjevanju feminističnih stališč in preferencami potencialnih partnerjev pojavljajo statistično pomembne razlike, glede na spolno usmerjenost in zakonski stan. Raziskali bi lahko tudi ali obstajajo razlike pri izbiri partnerja med ženskami, ki aktivno sodelujejo v feminističnih gibanjih, ter ženskami, ki niso feministke. V bodoče bi lahko izbiro partnerjev pri feministkah raziskovali tudi kvalitativno. Na ta način bi lahko dobili vpogled v razloge za izbiro partnerjev, ki bi jo med raziskavo odkrili.

5 ZAKLJUČKI

Namen zaključne naloge je ugotoviti kakšne so strategije izbire partnerjev pri ženskah, ki se opredeljujejo kot feministke, v primerjavi s tistimi strategijami, ki jih je identificirala evolucijska psihologija. Raziskati smo želeli povezave med ocenami feminističnih stališč in preferencami potencialnega partnerja ter naše rezultate primerjati z že obstoječimi, ki so raziskovali evolucijsko pogojene spolne strategije in povezavo s feminističnimi stališči.

Na podlagi dobljenih rezultatov lahko zaključimo, da se pri udeleženkah niso pokazale statistično pomembne razlike pri ocenjevanju feminističnih stališč. Pri ocenjevanju faktorjev oziroma preferenc, ni prišlo do statistično pomembnih razlik, ne glede na to, kako so se ženske opredelile kot feministke ali ne. Ugotovljena so bila manjša odstopanja pri razvrščanju pomembnosti faktorjev in preferenc potencialnega partnerja, glede na rezultate žensk, ki so sodelovale v prejšnjih raziskavah. Zaključimo lahko, da obstaja povezava med faktorji in preferencami *dober hišni oskrbnik, kreativen, podobno politično ozadje, inteligen, vznemirljiva osebnost, diplomant* ter *prijazen, razumevajoč* in višje ocenjenimi feminističnimi stališči. Ugotovili smo tudi, da se ženske v povprečju odločajo za starejšega partnerja, ki ima več možnosti za razvoj prej omenjenih lastnosti.

Menimo, da je evolucijska teorija izbire partnerja zastarela, saj se preference potencialnega partnerja nenehno prilagajajo kulturnim, družbenim in socialnim spremembam. Predvidevamo, da ženskam niso več toliko pomembne lastnosti, kot so dobri geni ter zagotavljanje varnosti, vendar bolj cenijo partnerje, ki so ustvarjalni, razumevajoči in prijazni. Menimo, da je pomembno, da imata partnerja podobne prioritete, saj tako lažje sodelujeta in si razporejata delo in prosti čas. Upamo, da bomo z zaključno nalogo zmanjšali stereotipe o ženskah in hkrati spodbudili nadaljnje raziskave s področja strategij izbire partnerja.

6 LITERATURA IN VIRI

- Abelson, R. P. (1985). A variance explanation paradox: When a little is a lot. *Psychological Bulletin*, 97(1), 129 – 133. Pridobljeno na <https://pdfs.semanticscholar.org/7e20/8cc1a77f7c2c614fa3c27d950833787c327a.pdf>
- Barber, N. (1995). The evolutionary psychology of physical attractiveness: Sexual selection and human morphology. *Ethology and Sociobiology*, 16 (5), 395 – 424. Pridobljeno na <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0162309595000682>
- Berscheid, E. in Walster, E. (1974). Physical Attractiveness. *Advances in Experimental Social Psychology*, 7, 157 – 215. Pridobljeno na <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0065260108600374?via%3Dihub>
- Buss, D. M. (1989). Sex differences in human mate preferences: Evolutionary hypotheses tested in 37 cultures. *Behavioral and Brain Sciences*, 12(1), 1 – 49. Pridobljeno na <https://labs.la.utexas.edu/buss/files/2015/10/buss-1989-sex-differences-in-human-mate-preferences.pdf>
- Buss, D. M. (2008). *Evolutionary psychology : the new science of the mind*. Boston: Pearson.
- Buss, D. M. (2013). Feminist Evolutionary Psychology: Some reflections. *Journal of Social, Evolutionary, and Cultural Psychology*, 7(4), 295 – 296. Pridobljeno na <https://labs.la.utexas.edu/buss/files/2015/09/Feminist-Evolutionary-Psychology-Some-Reflections.pdf>
- Buss, D. M. in Schmitt, D. P. (1993). Sexual Strategies Theory: An Evolutionary Perspective on Human Mating. *Psychological Review*, 100(2), 204 – 232. Pridobljeno na <https://www.bradley.edu/dotAsset/165805.pdf>
- Buss, D. M. in Schmitt, D. P. (2011). Evolutionary psychology and feminism. *Sex Roles*, 64(9-10), 768 – 787. Pridobljeno na <https://www.bradley.edu/dotAsset/196924.pdf>
- Byrne, D. (1971). *The attraction paradigm*. NY: Academic.

- Carbone, C. in Taborsky, M. (1996). Mate choice or harassment avoidance? A question of female control at the lek. *Behavioral Ecology*, 7(3), 370 – 378. Pridobljeno na <https://academic.oup.com/beheco/article/7/3/370/179294>
- Clark, R. D. in Hatfield, E. (1989). Gender Differences in Receptivity to Sexual Offers. *Journal of Psychology & Human Sexuality*, 2(1), 39 – 55. Pridobljeno na <http://www2.hawaii.edu/~elaine/79.pdf>
- Cole, E. R. (2009). Intersectionality and research in psychology. *American Psychologist*, 64(3), 170 – 180. Pridobljeno na <https://pdfs.semanticscholar.org/45e9/502eb6d9c792444ba6543d6ac5293b65dd1a.pdf>
- Confer, J. C., Perilloux, C. in Buss, D. M. (2010). More than just a pretty face: men's priority shifts toward bodily attractiveness in short-term versus long-term mating contexts. *Evolution and Human Behavior*, 31(5), 348 – 353. Pridobljeno na <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.387.3049&rep=rep1&type=pdf>
- Cudd, A. E. (2006). *Analyzing oppression*. New York: Oxford University Press.
- Deaux, K. in Major, B. (1987). Putting gender into context: An interactive model of gender-related behavior. *Psychological Review*, 94(3), 369 – 389. Pridobljeno na <http://majorsmatter.net/gender/Readings/Confirmation.pdf>
- Doane, M. A. (1991). *Femmes fatales : feminism, film theory, psychoanalysis*. London: Routledge.
- Dugatkin, L. A. (1992). Sexual Selection and Imitation: Females Copy the Mate Choice of Others. *The American Naturalist*, 139(6), 1384 – 1389. Pridobljeno na <https://www.jstor.org/stable/2462347>
- Eagly, A. H. (2007). Female leadership advantage and disadvantage: Resolving the contradictions. *Psychology of Women Quarterly*, 31(1), 1 – 12. Pridobljeno na <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1471-6402.2007.00326.x/full>
- Eagly, A. H. (2009). The his and hers of prosocial behavior: An examination of the social psychology of gender. *American Psychologist*, 64(8), 644 – 658. Pridobljeno na <https://www.scribd.com/document/352427097/The-his-and-hers-of-prosocial-behavior-An-examination-of-the-social-psychology-of-gender-pdf>

- Eagly, A. H. in Wood, W. (2011). Feminism and the Evolution of Sex Differences and Similarities. *Sex Roles*, 64(9), 758 – 767. Pridobljeno na https://www.researchgate.net/publication/225662253_Feminism_and_the_Evolution_of_Sex_Differences_and_Similarities
- Eagly, A. in Wood, W. (2011). Gender. V: S. Fiske, D. Gilbert in G. Lindzey (ur.), *Handbook of social psychology* (5th edition), 629 – 667. Hoboken: Wiley.
- Epstein, S. (2007). *Inclusion: The politics of difference in medical research*. Chicago: University of Chicago Press.
- Gaulin S. in McBurney D. (2004). *Evolutionary Psychology*. New York: Pearson.
- Gilligan, C. (1982). *In a different voice: Psychological theory and women's development*. Cambridge: Harvard University Press.
- Grajfoner D. in Ogrizek, T. (2013). Evolucijska razlaga izbire spolnih partnerjev. *Anthropos*, 45(1), 139 – 158. Pridobljeno na <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-B8HB56ON/?pageSize=25&fyear=2013&query=%27rele%253dAnthropos%2B%28Ljubljana%29%27>
- Grammer, K. in Thornhill, R. (1994). Human (Homo sapiens) facial attractiveness and sexual selection: the role of symmetry and averageness. *J Comp Psychol*, 108(3), 233 – 242. Pridobljeno na <https://pdfs.semanticscholar.org/710e/7bf19ef6c50d9e5c99c5418c2922394d8760.pdf>
- Greiling H. in Buss, D. M. (1999). Women's sexual strategies: the hidden dimension of extrapair mating. *Personality and Individual Differences*, 28(5), 929 – 963. Pridobljeno na <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.387.5435&rep=rep1&type=pdf>
- Hanko, K., Master, S. in Sabini, J. (2004). Some evidence about character and mate selection. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30(6), 732 – 742. Pridobljeno na <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.864.6865&rep=rep1&type=pdf>

- Hill, C. T., Rubin, Z. in Peplau, L. A. (1976). Breakups before marriage: The end of 103 affairs. *Journal of Social Issues*, 32(1), 147 – 168. Pridobljeno na https://www.researchgate.net/publication/227761606_Breakups_Before_Marriage_The_End_of_103_Affairs
- Höglund, J., Alatalo, R.V., Gibson, R.M. in Lundberg A. (1995). Mate-choice copying in black grouse. *Animal Behaviour*, 49 (6), 1627 – 1633. Pridobljeno na <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0003347295900853>
- Hyde, J. S. (2005). The gender similarities hypothesis. *American Psychologist*, 60(6), 581 – 592. Pridobljeno na <https://www.apa.org/pubs/journals/releases/amp-606581.pdf>
- Jaggar, A. M. (1983). *Feminist politics and human nature*. Totowa, N.J: Rowman & Allanheld.
- Jeretič, S. (2000). Feminizem in politika emancipacije. *Izvirni znanstveni članek*, 37 (3), 475 – 493. Pridobljeno na <http://dk.fdv.uni-lj.si/tip/tip20003jeretic.PDF>
- Kavaliers M. in Colwell, D. D. (1995). Discrimination by female mice between the odours of parasitized and non parasitized males. *Proc Biol Sci*, 261(1360), 31 – 35. Pridobljeno na https://www.researchgate.net/publication/15553703_Discrimination_by_Female_Mice_between_the_Odours_of_Parasitized_and_Non-Parasitized_Males
- Koyama, N. F., McGain, A. in Hill, R. A. (2004). Self-reported mate preferences and "feminist" attitudes regarding marital relations. *Evolution and Human Behavior*, 25, 327 – 335. Pridobljeno na <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1090513804000546>
- Low, B. (2000). *Why sex matters: A Darwinian look at human behavior*. Princeton: Princeton University Press.
- Mamula, M. J. in Janeway, C. A. (1993). Do B cells drive the diversification of immune responses? *Immunology Today*, 14(4), 151 – 152. Pridobljeno na <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0167569993902740?via%3Dihub>
- Martin, C.H. in Johnsen, S. (2007). A field test of the Hamilton-Zuk hypothesis in the Trinidadian guppy (*Poecilia reticulata*). *Behavioral Ecology and Sociobiology*, 61 (12), 1897 – 1909. Pridobljeno na

https://www.researchgate.net/publication/226891739_A_field_test_of_the_Hamilton-Zuk_hypothesis_in_the_Trinidadian_guppy_Poecilia_reticulata

Miller, G. F. (2001). *The mating mind: how sexual choice shaped the evolution of human nature*. New York: Anchor Books.

Moore, F.R., Cassidy, C., Smith, M.J.L. in Perret, D.I. (2006). The effects of female control of resources on sex-differentiated mate preferences. *Evolution and Human Behavior*, 27 (3), 193 – 205. Pridobljeno na <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1090513805000759>

Organization for the Study of Sex Differences. (2011). Domača stran. Pridobljeno na <https://ossd.memberclicks.net/?sitePageId=51319&orgId=ossd>

Penn, D. J. in Potts, W. K. (1998). The Evolution of Mating Preferences and Major Histocompatibility Complex Genes. *The American Naturalist*, 153(2), 145 – 164. Pridobljeno na http://www.jstor.org/stable/10.1086/303166?seq=1#page_scan_tab_contents

Petersen, J. L. in Hyde, J. S. (2010). A Meta-Analytic Review of Research on Gender Differences in Sexuality, 1993–2007. *Psychological Bulletin*, 136(1), 21 – 38. Pridobljeno na <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.464.1733&rep=rep1&type=pdf>

Randolph, J.J. in Edmondson, R.S. (2005). Using the Binomial Effect Size Display (BESD) to Present the Magnitude of Effect Sizes to the Evaluation Audience. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 10 (14), 1 – 7. Pridobljeno na <http://pareonline.net/getvn.asp?v=10&n=14>

Rossano, M.J. (2003). *Evolutionary Psychology: the Science of Human Behavior and Evolution*. Hoboken: John Wiley & Sons, Inc.

Ruckstuhl, K., Colijn, G.P., Amiot, V. in Vinish, E. (2010). Mother's occupation and sex ratio at birth. *BMC Public Health*, 10, 269. Pridobljeno na https://www.researchgate.net/publication/44620955_Mother's_occupation_and_sex_ratio_at_birth

- Rudman, L. A. in Fairchild, K. (2007). The F word: Is feminism incompatible with beauty and romance? *Psychology of Women Quarterly*, 31, 125 – 136. Pridobljeno na <https://rutgerssocialcognitionlab.weebly.com/uploads/1/3/9/7/13979590/rudmanfairchild2007pwq.pdf>
- Rudman, L. A. in Phelan, J. E. (2007). The Interpersonal Power of Feminism: Is Feminism Good for Romantic Relationships? *Sex Roles*, 57(11), 787 – 799. Pridobljeno na https://www.researchgate.net/publication/225145092_The_Interpersonal_Power_of_Feminism_Is_Feminism_Good_for_Romantic_Relationships
- Sear, R., Lawson, D.W. in Dickins, T.E. (2007). Synthesis in the human evolutionary behavioural sciences. *Journal of evolutionary psychology*, 5(1-4), 3 – 28. Pridobljeno na <http://dro.dur.ac.uk/7616/1/7616.pdf>
- Shields, S. A. (2008). Gender: An intersectionality perspective. *Sex Roles*, 59(5), 300 – 311. Pridobljeno na https://www.researchgate.net/publication/225716758_Gender_An_Intersectionality_Perspective
- Susanne, C. in Lepage, Y. (1988). Assortative mating for anthropometric characters. V: Mascie-Taylor, C. G. N. in Boyce A. J. (ur.), *Society for the Study of Human Biology symposium series, No. 28. Human mating patterns*, 83 – 99. New York: Cambridge University Press. Pridobljeno na https://books.google.si/books?hl=sl&lr=&id=qgc8AAAAIAAJ&oi=fnd&pg=PA83&dq=assortative+mating+for+anthropometric+characters&ots=qynnDrz-DW&sig=JxZP4nNJKcE1uckMXHAOF0yV2Q4&redir_esc=y#v=onepage&q=assortative%20mating%20for%20anthropometric%20characters&f=false
- Tong, R. in Williams, N. (2009). Feminist Ethics. V: Edward N. Zalta (ur.), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Pridobljeno na <https://plato.stanford.edu/entries/feminism-ethics/>
- Tooby, J. (1982). Pathogens, Polymorphism, and the Evolution of Sex. *Journal of Theoretical Biology*, 97(4), 557 – 576. Pridobljeno na <http://www.cep.ucsb.edu/papers/pathogen1.pdf>

Tooby, J. in Cosmides, L. (2005). *Conceptual Foundations of Evolutionary Psychology*.

V: Buss, D. M. (ur.), *The Handbook of Evolutionary Psychology*, 5 – 67. Hoboken:

John Wiley & Sons, Inc. Pridobljeno na

<file:///C:/Users/evida/Downloads/The%20Handbook%20of%20Evolutionary%20Psychology.pdf>

Wedekind, C., Seebeck, T., Bettens, F. in Paepke, A. J. (1995). MHC-Dependent Mate

Preferences in Humans. *Biological Sciences*, 260(1359), 245 – 249. Pridobljeno na

<http://www.indiana.edu/~curtweb/L567/readings/Wedekind%20et%20al.%201995.pdf>

Wood, W. (1987). A meta-analytic review of sex differences in group performance.

Psychological Bulletin, 102(1), 53 – 71. Pridobljeno na

https://www.researchgate.net/publication/19545637_Meta-Analytic_Review_of_Sex_Differences_in_Group_Performance

PRILOGE

PRILOGA A

Lestvica feminističnih stališč in ideologij (prirejeno po LFAIS, Morgan, 1996)

Vsako trditev označite z eno številko od 1 do 7, kjer 1 pomeni močno se strinjam, 7 pa močno se ne strinjam.

Do moža je žaljivo, če žena ne prevzame njegovega priimka.	
Če je mož edini, ki v družini prejema plačo, morajo biti vse finančne odločitve njegove.	
Moški in ženska morata deliti stroške zmenka, če imata oba enak dohodek.	
Kot vodja gospodinjstva, mora oče imeti končno avtoriteto nad svojimi otroki.	
Oba, tako mož kot žena, morata biti enako odgovorna za nego svojih otrok.	
Prva in glavna dolžnost ženske, ki ima majhne otroke, je do doma in družine.	
Moški, ki se je odločil, da bo ostal doma in postal gospodinjec, ni manj možat kot moški, ki je zaposlen za polni delovni čas.	
Zaposlena ženska lahko s svojimi otroci vzpostavlja tako toplo in varno razmerje, kot mati, ki ni zaposlena.	
Ženska ne sme dovoliti, da bi ji nosečnost in vzgoja otroka stala na poti kariere, če si jo želi.	
Ženske morajo bolj skrbeti za oblačila in videz kot moški.	
Moški in ženske bi morali biti sposobni se svobodno odločati o svojem življenju, brez omejitev glede na spol.	
Splav je vprašanje pravic žensk.	
Če bi bili moški, spol, ki bi zanosil, bi bila na voljo bolj zanesljiva in primerna kontracepcija.	
Primerno je bojkotirati izdelek podjetja, če menite, da so njihove reklame seksistične.	
Posilstvo med možem in ženo ne obstaja.	
Ljudje, ki se pritožujejo, da pornografija objektivizira ženske, pretiravajo.	
Moški o ženskih idejah še vedno ne razmišljajo resno.	
Vsi moški prejemajo ekonomske, spolne in psihološke koristi družbe, nadvladane s strani moških.	

PRILOGA B

Vprašalnik izbire partnerjev (prirejeno po istoimenskem vprašalniku, Buss, 2013)

Faktorji pri izbiri spolnega partnerja

Zapišite naslednje biografske podatke in odgovorite na tri vprašanja:

- Starost:
 - Spol:
 - Vera:
 - Zakonski stan:
-
- Pri kateri starosti bi se želeli poročiti?
 - Kolikšno razliko v starosti bi si želeli med vami in vašim soprogom?
 - Kdo bi želeli, da je starejši?

Prosim, ovrednotite naslednje dejavnike pri izbiri partnerja. Če je ta za vas:

- nujen, mu pripišite številko 3
- pomemben, vendar ne nujen, mu pripišite številko 2
- zaželen, a ne zelo pomemben, mu pripišite številko 1
- nepomemben, mu pripišite številko 0

Dober kuhar in hišni oskrbnik	
Prijeten značaj	
Družabnost	
Podobna izobrazbena podlaga	
Uglajenost, urejenost	
Dobre finančne zmožnosti	
Devištvo (brez prejšnjih izkušenj v spolnosti)	
Zanesljiv karakter/zanesljivost	
Čustvena stabilnost in odraslost	
Želja po izgradnji domovanja in želja po otrocih	
Ugoden družbeni položaj	
Dober fizični izgled	
Podobna religiozna podlaga	
Prizadevnost, marljivost, delavnost	
Podobno politično ozadje	
Obojestranska privlačnost, ljubezen	
Dobro zdravstveno stanje	
Izobrazba in inteligentnost	

Preference v zvezi s potencialnim partnerjem

- Starost:
- Spol:

Spodaj je naveden seznam značilnosti, ki bi lahko bile prisotne pri potencialnem spolnem partnerju ali sporogu. Prosim vas, da jih razvrstite glede na zaželeno lastnost pri nekemu, s katerim se želite poročiti. "1" predpišite najbolj zaželeni lastnosti potencialnega partnerja; "2" drugi najbolj zaželeni značilnost potencialnega partnerja; "3" tretji najbolj zaželeni lastnosti; in tako naprej do "13" za 13. najbolj zaželeno značilnost potencialnega partnerja. Razvrstite teh 13 značilnosti od najbolj (1) do najmanj (13) zaželjene pri partnerju.

Prijazen in razumevajoč	
Veren	
Vznemerljiva osebnost	
Kreativen	
Dober hišni oskrbnik	
Inteligenten	
Dobra zmožnost zaslužka	
Si želi otroke	
Sproščen	
Dobra genetska zasnova	
Diplomant	
Fizično atraktiven	
Zdrav	